

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
TEISĖS FAKULTETO
CIVILINĖS IR KOMERCINĖS TEISĖS KATEDRA

SIMONAS GIMŽAUSKAS
VERSLO TEISĖ

DRAUDIMO TARPININKŲ PAREIGOS ATSKLEISTI INFORMACIJĄ
TURINYS

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas – lekt. dr. Kazimieras Zaveckas

Konsultantas – doc. dr. Leonas Virginijus Papirtis

Vilnius, 2009

TURINYS

Ivadas	3
1. ATSTOVAVIMO (TARPININKAVIMO) INSTITUTAS	7
1.1 Atstovavimo (tarpininkavimo) institutas – pareigos atskleisti informaciją kontekste	7
1.2 Draudimo tarpininkų (ypatumai), jų ištakos.....	10
1.3 Pareigos atskleisti informaciją turinio skirtumai draudimo ir kitiems atstovavimo santykiams	12
2. TINKAMAS INFORMACIJOS ATSKLEIDIMAS	14
2.1 Ikisutartiniai santykiai	14
2.1.1 Ikisutartinių santykių metu draudimo tarpininkams kylančios pareigos atskleisti informaciją turinys, bei jos atskleidimo forma.....	15
2.2 Draudimo tarpininkų (priklausomų ir nepriklausomų) pareigos atskleisti informaciją draudimo įmonei, analizė	22
2.3 Konfidencialumo principo ir pareigos atskleisti informaciją ryšys.....	25
2.3.1 Asmens duomenų apsauga	25
2.3.2 Informacijos panaudojimas draudimo tarpininkavime	27
3. INTERESŲ KONFLIKTAS	28
3.1 Interesų konflikto kilmė, bendrosios kilmės priežastys	28
3.2 Draudiko draudimo tarpininkui mokamas atlyginimas	31
3.2.1 Draudimo tarpininkų komisiniai ir tiesioginis jų suinteresuotumas didesniu pelnu.	32
3.2.2 Draudimo tarpininkų atlyginimo atskleidimo problema	33
3.2.3 Realios kontrolės ir sistemos trūkumas, kontroliuojant draudimo tarpininkų siekį gauti kuo didesnę pelną	36
3.3 Sąžiningos analizės principas – kaip priemonė spręsti interesų konfliktą.....	38
3.3.1 Problemos su kuriomis susiduriama siekiant šio tinkamai įgyvendinti sąžiningos analizės principą	39
3.3.2 Žmoniškasis faktorius ir jo įtaka sąžiningos analizės principo tinkamam įgyvendinimui.....	43
4. DRAUDIMO TARPININKŲ PRIEŽIŪRA DĖL NETINKAMOS PAREIGOS ATSKLEISTI INFORMACIJĄ VYKDYMO	44
Išvados ir pasiūlymai	47
Literatūra	50
Santrauka lietuvių kalba	54
Santrauka anglų kalba.....	55
Priedai.....	56

IVADAS

Baigiamojo darbo tema ir vienas jos aspektų – informacijos atskleidimas yra svarbus tiek teisiniuose, tiek draudimo santykiuose. Draudimo tarpininkai, kaip teisiųjų santykių subjektai, turi didelę reikšmę draudimo teisiniuose santykiuose, užtikrinant jų teisėtumą, bei fiduciarinę prigimtį. Tinkamas informacijos atskleidimas yra viena iš sąžiningumo principo sudėtinių dalių¹, todėl draudimo teisiniuose santykiuose, kuriuose vartotojas yra silpnesnioji šalis, tinkamas informacijos pateikimas ir užtikrinimas, kad informacijos turinys būtų objektyvus, bei atitiktų šalies poreikius, užima ypatingai svarbią vietą.

Draudimo teisiųjų santykių subjektai turi šalims atskleisti visą informaciją, susijusią su draudimo objektu, bei draudiminio įvykio tikimybe, todėl pateikiamos informacijos turinys privalo būti objektyvus ir atitikti realią situaciją. Draudimo tarpininkai privalo suteikti tinkamo turinio informaciją ne tik asmeniui, ketinančiam apsidrausti, bet ir draudimo kompanijai, kuri tik žinodama objektyvią informaciją gali pateikti šalių valią atitinkantį pasiūlymą. Bet koks draudimo tarpininko nukrypimas nuo tinkamo informacijos atskleidimo, ar tam tikrų faktų nepateikimas šalims, sąlygoja sąžiningos analizės principo pažeidimą, bei pažeidžia šalių teisėtus interesus. Draudimo tarpininkams vykdant pareigą atskleisti informaciją, tenka atsakomybė dėl esminio draudimo santykio šalių bendradarbiavimo, todėl svarbu tinkamas privalomos informacijos turinio pateikimas, bei jo reglamentavimas. Tik tinkamai reglamentavus draudimo tarpininkams privalomą atskleisti informacijos turinį, galima tikėtis didžiausio šalių pasitikėjimo principo įgyvendinimo ir užtikrinimo, kad vartotojas gautų tą naudą, kurios jis tikisi. Šiame darbe bus siekiama apžvelgti esamą literatūrą bei teisinę medžiagą, kuri reglamentuoja draudimo tarpininkų pareigą atskleisti informacijos turinį, taip pat bus siekiama atkreipti dėmesį į Lietuvoje egzistuojančius informacijos atskleidimo probleminius klausimus.

Temos aktualumas. Draudimo teisiniai santykiai pasižymi dinamiškumu ir naujomis tendencijomis. Draudimo tarpininkavimo institutas dar pakankamai „jaunas“ Lietuvos teisinėje sistemoje, todėl kiekvienas naujas požiūris ir bandymas išskirti esamas problemas, suteikia galimybę išvelgti tam tikrų draudimo teisiųjų santykių optimizavimo galimybių.

Temos aktualumą bei naujumą rodo tiek esamos teisinės literatūros trūkumas, tiek teisminės praktikos nebuvimas. Dažnas vartotojas net nesusimąsto, kokia draudimo tarpininko kilmė, kokios jo pareigos ir kokia atsakomybė už šių pareigų netinkamą atlikimą. Todėl svarbu užtikrinti kuo didesnę žmonių susidomėjimą savo teisių įgyvendinimu šioje srityje.

Tyrimo tikslai: 1. Atskleisti informacijos turinį, kurį draudimo tarpininkas privalo pateikti tiek draudėjui, tiek draudikui.

¹ Kazimieras Zaveckas. Daktaro disertacija „Pareigos atskleisti informaciją draudimo santykiuose turinys“. Vilnius, 2008, p. 5.

2. Apžvelgti kokiomis priemonėmis yra užtikrinama informacijos pateikimo proporcija, kaip suderinta pareiga atskleisti informaciją su teise ją gauti.

3. Išanalizuoti esamą situaciją, bei pateikti pastabas dėl galimo draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją pažeidimo.

4. Palyginti bendruosius atstovavimo santykius su draudimo tarpininkavimo santykiais pareigos atskleisti informaciją kontekste, bei pateikti draudimo tarpininkavimo probleminius aspektus kartu su šių problemų galimais sprendimo variantais.

Tyrimo metu keliami uždaviniai:

1. atskleisti draudimo tarpininkų bei pareigos atskleisti informaciją kilmę ir jų svarbą draudimo teisiniuose santykiuose;
2. išnagrinėti esamus Lietuvos teisinės sistemos aktus, reglamentuojančius draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją turinį;
3. pateikti informacijos turinį, kuris yra privalomas atskleisti draudimo tarpininkams;
4. atskleisti probleminius klausimus dėl draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją turinio;
5. apžvelgti esamą praktiką dėl draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją įgyvendinimo ir pateikti esamos situacijos analizę;
6. atskleisti teisinio reglamentavimo spragas įtvirtinant pareigos atskleisti informaciją turinį;
7. apžvelgti, kokia apimtimi yra įgyvendinama draudimo tarpininkų pareiga atskleisti informaciją ir kokios kontrolės formos naudojamos užtikrinti šios pareigos įgyvendinimą.

Tyrimo objektas - draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją turinys, šio turinio reglamentavimas bei paskirtis Lietuvos teisinėje sistemoje.

Reikėtų pažymėti, kad tiek teisiniuose, tiek visuomeniniuose santykiuose tarpininko dalyvavimas gali sąlygoti tam tikrą piktnaudžiavimą, bei interesų suderinamumo problemą. Draudimo teisiniuose santykiuose ne išimtis. Draudimo tarpininkas – tai asmuo už atlygį vykdomas draudimo tarpininkavimo veiklą². Jau tas faktas, kad įstatymų leidėjas pabrėžia, jog draudimo tarpininkavimas vykdomas už atlygį iškelia klausimus, - koks tas atlygis, nuo ko priklauso jo dydis, kas jį moka.

Tai vienas opiausių klausimų ne tik Lietuvos teisinėje visuomenėje, bet ir globaliu požiūriu šia tema pateikta ne mažai diskusijų bei nuomonių. Todėl šiame darbe minėta problema taip pat analizuojama.

² Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 str. 24 d. // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246

Tyrimo šaltiniai. Rašant magistro darbą daugiausia remtasi bendra teisine literatūra, bei teisės aktais, kurie reglamentuoja pačių draudimo tarpininkų teisinį statusą, santykius kylančius draudimo tarpininkavimo metu, praktikoje sukauptomis žiniomis. Patys draudimo tarpininkavimo santykiai, ypač pareiga atskleisti informaciją, retas Lietuvos teisininkų tyrimo objektas. Darbe atsižvelgta į Lietuvos autorių nagrinėjančių bendrą pareigą atskleisti informaciją draudimo teisiniuose santykiuose mintis, bei idėjas (T. Talutis, K. Zaveckas, T. Kontautas), taip pat naudotasi Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos nutarimais, išaiškinimais, bei duomenimis. Svarbus šaltinis reglamentuojantis draudimo tarpininkų pareigą atskleisti informaciją yra 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo.

Tyrimo metodai. Rašant magistro baigiamąjį darbą buvo naudojami sisteminės analizės, loginis – analitinis, dokumentų analizės, dedukcinis, lyginamasis, lingvistinis ir kiti metodai.

Vienas iš prioritetų yra aiškiai susisteminti esamą medžiagą bei pateikti savo poziciją, siekiant tinkamai reglamentuoti vartotojams aktualius klausimus. Draudimo teisiniai santykiai visuomenėje paplitę labai plačiai, todėl kiekvienas asmuo (vartotojas), taip pat draudikas, tiesiogiai bendradarbiaujantis su tarpininku, suinteresuotas, kad šie santykiai būtų kuo aiškiau reglamentuoti, bei būtų palikta kuo mažiau galimybių nesažiningoms draudimo tarpininkų interpretacijoms, todėl loginis – analitinis, bei dedukcinis metodai padeda išskirti svarbiausius šių santykių aspektus.

Dokumentų analizės, lingvistinis ir lyginamasis metodai padeda analizuojant esamus dokumentus, jų teisinio reguliavimo kryptingumą, esamus ir būsimus pakeitimus. Taip pat atsižvelgiant tiek į teorinę, tiek į praktinę kitų šalių patirtį, naudojantis alternatyvų, bei analogijos metodų pagalba, darbe bus siekiama panaudoti esamus duomenis, bei kitų šalių praktiką, draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją kontekste.

Mokslinis darbo naujumas. Kaip jau minėta anksčiau, esama mažai literatūros bei praktikos šia tema, tai parodo, kad dar nėra tinkamai ir išsamiai apžvelgtos problemos, kylančios reglamentuojant draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją turinį.

Temos aktualumas pasižymi vis didėjančia draudimo tarpininkų įtaka draudimo rinkai ir rodo didesnę žmonių susidomėjimą jų teikiamoms paslaugoms.

Šiuo magistro darbu siekiama kuo aiškiau iškelti esamas problemas bei rasti galimus jų sprendimo būdus, užtikrinant tinkamą draudimo tarpininkų informacijos atskleidimo pareigos įgyvendinimą.

Praktinė darbo reikšmė. Kiekvienas darbas, kuriame yra analizuojama aktuali problema, skatina žmonių savimone, taip pat plečia asmenų ratą, kuris susipažinęs su esamomis problemomis galėtų pateikti objektyviai naudingus sprendimus. Nors šio darbo reikšmė

pasireiškia daugiau teorine prasme, tačiau yra pateikiama nemažai pavyzdžių iš praktinės draudimo tarpininkų veiklos, kurie galėtų būti pagrindas inspiruoti galimas pataisas draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją turinyje.

Darbo tema turėtų būti naudinga ne tik studentams besidomintiems draudimo teisiniais santykiais, ar asmenims tiesiogiai susijusiems su draudimo veikla, tačiau kiekvienam asmeniui, kuris kaip draudėjas naudojasi draudimo tarpininkavimo paslaugomis ar ketina jomis naudotis.

Darbo struktūra. Magistro darbas suskirstytas į tris pagrindinius skyrius, kurie savo ruožtu išskirstyti į poskyrius. Tam tikri poskyriai šiame darbe išskirti į atskiras sistemines dalis. Ketvirtasis magistro darbo skyrius skirtas apžvelgti draudimo tarpininkų priežiūros koncepcijai ir problemoms, kylančioms asmenims siekiantiems apginti savo teises. Darbo prieduose pristatoma medžiaga, tiesiogiai susijusi su magistro darbe nagrinėjama tema. Darbo pabaigoje pateikiamas naudotų šaltinių ir literatūros sąrašas.

I. ATSTOVAVIMO (TARPININKAVIMO) INSTITUTAS

1.1 Atstovavimo (tarpininkavimo) institutas – pareigos atskleisti informaciją kontekste

Anot profesorių K. Zweigerto ir H. Kotzo, atstovavimas yra teisinis stebuklas, kuris tapo įmanomas tik XVII – XVIII amžiuose, kai prigimtinės teisės teorijos mokytojai išplėtojo atstovavimo teisės sąvokas naujai pagrįsdami sutarčių teisę šalių autonomijos principu³. Šiuolaikinėje visuomenėje sandorių sudarymas per atstovus tapo ypatingai svarbus, nes išplėtota darbo pasidalijimo sistema ir tame pačiame draudimo sektoriuje sąlygojo draudimo tarpininkų atsiradimą. Draudimo sutartys dėl savo prigimties, kaip ir daugelis kitų sutarčių, gali būti sudaromos per atstovą⁴.

Atsižvelgiant į šio darbo tyrimo objektą, šioje dalyje bus nagrinėjama draudimo tarpininkavimo institutas ir jo reikšmė informacijos atskleidimui.

Atstovavimo santykiai civilinės teisės doktrinoje įvardinti fiduciariniais (pasitikėjimo) santykiais. Nesunku įžvelgti, kad patys draudimo santykiai teisės doktrinoje, taip pat įvardijami kaip didžiausio šalių bendradarbiavimo santykiai. Lietuvos Respublikos Aukščiausiojo teismo praktika nurodo, kad draudimo sutartis yra rizikos sutartis, pagal kurią draudikas perima iš draudėjo nuostolių atsiradimo riziką; be to, tai yra fiduciarinė, t. y. grindžiama jos šalių didžiausio tarpusavio pasitikėjimo principu (lot. *uberrimae fidei*), sutartis; dėl to draudimo sutarties šalys privalo būti viena kitai absoliučiai atviros ir atskleisti viena kitai visą informaciją, kuri gali būti reikšminga šiai sutarčiai sudaryti bei jos sąlygoms nustatyti ir vykdyti⁵. Todėl žvelgiant plačiąją prasme, atstovavimo santykiai susiklostantys draudimo teisinėje veikloje užima ypatingai svarbią vietą, tą pabrėžia tiek paties draudimo, tiek atstovavimo instituto kilmė.

Tačiau analizuojant teisės aktus, reglamentuojančius atstovavimo santykius ir susiklosčiusią praktiką draudimo atstovavimo srityje, galime pastebėti tam tikrų teisės normų konkurenciją ar netgi prieštaravimą. Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse įtvirtinta, kad atstovas veikia išskirtinai įgaliotojo vardu⁶. Tačiau praktikoje draudimo tarpininkų veikla vykdoma pagal pavedimo sutartį su draudiku. Remiantis šia sutartimi, draudimo tarpininkas siūlo draudėjui draudiko teikiamas draudimo paslaugas ir už tai iš jo gauna komisinį atlyginimą. Tai

³ Zweigert K., Kotz H. Lyginamosios teisės įvadas. Vilnius, 2001. P.365

⁴ Teisė leidžia per atstovus sudaryti visus sandorius, išskyrus tuos, kuriuos dėl jų pobūdžio civilinės teisės subjektai gali sudaryti tik asmeniškai. Mikelėnas V.; Bartkus G.; Mizaras V.; Keserauskas Š. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys. – Vilnius: Justitia, 2002, p. 255-256.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2000 m. gegužės 3 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Pozicija“ v. AB „Lietuvos draudimas“, bylos Nr. 3K-3-486/2000; 2001 m. birželio 7 d. nutartis civilinėje byloje AB „Lietuvos draudimas“ v. I. Z. N., bylos Nr. 3K-7-397/2001.

⁶ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.133 str. 1d. // patvirtinto 2000 m. liepos 18 d. įstatymu Nr. VIII-1864 // Valstybės žinios, 2000-09-06, Nr. 74-2262.

tarsi formaliai susiklostę atstovavimo santykiai, kurių pagrindu draudimo tarpininkas turėtų veikti išskirtinai draudiko interesais. Atsižvelgiant į vartotoją kaip silpnesniąją šalį, bei į tai, kad vartotojas renkasi kur ir su kuo sudaryti draudimo sutartį, draudimo tarpininkai traktuojami kaip veikiantys draudėjo pavedimu ir jo interesais. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 149 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad nepriklausomas draudimo tarpininkas veikia išskirtinai draudėjo, apdraustojo, naudos gavėjo ar nukentėjusiojo trečiojo asmens interesais. Draudimo įstatymas šiuo atveju turėtų būti traktuojamas kaip specialus įstatymas ir atstovavimo santykius reikėtų aiškinti vadovaujantis jo įtvirtintomis nuostatomis.

Toks draudimo tarpininkų išskyrimas iš kitų atstovavimo santykių parodo šių santykių specifiką. Pareiga atskleisti informaciją atstovavimo santykiuose visų pirma pasireiškia, kaip paties atstovavimo fakto atskleidimas. Problema draudimo teisiniuose santykiuose, kaip minėjome, yra tai, jog nepriklausomas draudimo tarpininkas realiai atstovauja abi besitariančias šalis, todėl susiduria su interesų konfliktu. Tuo tarpu priklausomas draudimo tarpininkas veikia išskirtinai draudiko interesais ir tokio konflikto galimybė neatsiranda.

Iš karto reikėtų pažymėti, kad neteisinga būtų teigti, jog draudimo tarpininkas yra tik informacijos srautas tarp draudiko ir draudėjo paskirstantis asmuo. Draudimo tarpininkas komercinio atstovavimo veikla gali užsiimti tik atitinkdamas teisės aktų nustatytus asmens formos, registracijos, patirties ir kvalifikacijos reikalavimus⁷. Atsižvelgdami į teisės aktų nustatytus reikalavimus draudimo tarpininkams, objektyviai galėtume daryti išvadą, kad draudimo tarpininkas privalo būti asmuo, išmanantis draudimo teisinius santykius, galintis objektyviai vertinti draudiko siūlomą produktą, taip pat atitinkantis draudimo tarpininkams keliamus specialus kvalifikacijos reikalavimus, bei sugebantis klientui pateikti reikiamą informaciją.

Žvelgiant šiek tiek siauriau, ir draudimo tarpininkus išskiriant į priklausomus ir nepriklausomus⁸. Pareigos atskleisti informaciją kontekste, taip pat komercinio atstovavimo santykiuose daugiau dėmesio reikėtų skirti nepriklausomiems tarpininkams, kurie dėl savo prigimties turi daugiau pareigų, bei atsakomybės draudėjo atžvilgiu⁹.

Nepriklausomiems draudimo tarpininkams yra įtvirtinta pareiga pateikti draudėjui informaciją apie rinkoje siūlomas draudimo paslaugas¹⁰, dėl to, kad vartotojas galėtų orientuotis pateiktu pasiūlymu ir įvertinti kelių draudimo kompanijų pasiūlymus. Šiuo atveju draudimo

⁷ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 144-180 str. reglamentuoja draudimo tarpininkams keliamus reikalavimus, bei standartus // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246

⁸ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalis // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246

⁹ Priklausomas draudimo tarpininkas atstovauja išskirtinai vieną draudimo bendrovę, tuo tarpu nepriklausomas draudimo tarpininkas pavedimo santykiais gali būti susijęs su daugiau draudimo bendrovių, taip sąlygodamas ir daugiau interesų konfliktų, bei galimybių piktnaudžiauti.

¹⁰ 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo 12 straipsnio 2 dalis. Oficialus leidinys L 9/3, 2003-01-15, p. 330-337.

tarpininko pareiga atskleisti informaciją yra kaip priemonė, sprendžianti vartotojo žinių trūkumą, padedanti vartotojui orientuotis draudimo paslaugų rinkoje. Taip pat reikėtų pažymėti draudimo tarpininkų teikiamas konsultacijas ir kitą pagalbą klientams siekiant išsirinkti tinkamą draudimo apsaugą¹¹.

Komercinis atstovavimas pasižymi tuo, kad atstovas atstovaujamajam ne tik sukuria, pakeičia arba panaikina teises ir pareigas¹², bet atlieka ir faktinius veiksmus: sutarčių rengimą, dalyvavimą derybose, partnerių paiešką. Draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją kontekste šie faktiniai veiksmai taip pat turėtų būti reglamentuoti tinkamos ir sąžiningos analizės, bei objektyvios informacijos atskleidimo principų. Kaip pavyzdys galėtų būti draudimo tarpininko aktyvūs veiksmai (reklamavimasis), įvairių pasiūlymų teikimas, siekiant patraukti asmenį naudotis būtent jo paslaugomis. Kadangi draudimo tarpininkas yra materialiai suinteresuotas sudaryti kuo daugiau pelningesnių sutarčių, svarbu, kad ir ikisutartiniuose santykiuose informacijos turinys, kuris pateikiamas klientui, atitiktų įstatymo leidėjo nustatytus reikalavimus.

Pareigos atskleisti informaciją turinys taip pat priklauso ir nuo draudiko siekio supažindinti draudimo tarpininką su savo produktu, suteikti papildomos informacijos apie jį, pateikti savo požiūrį, bei taip kelti draudimo tarpininkų kvalifikaciją. Kadangi draudimo tarpininko veiklą galėtume priskirti prie komercinio atstovavimo, tai šiems santykiams aiškinti galėtume taikyti, įstatyme įtvirtintą imperatyvią pareigą įgaliotojui (šiuo atveju draudikui), draudimo tarpininkui suteikti visą reikalingą informaciją būtina pavedimo sutarčiai vykdyti¹³. Praktikoje šioje srityje problemų nekyla ir neturėtų kilti, kadangi kiekvienas draudikas suinteresuotas, kad draudimo tarpininkas kuo geriau išmanytų būtent jo produktą ir šio produkto teigiamas puses.

Pats tarpininkavimo faktas gali sąlygoti piktnaudžiavimą, todėl draudimo tarpininkai veikdami draudimo teisiniuose santykiuose, kurie vartotojui, neturinčiam specialių žinių, yra sudėtingai suprantami, atlieka ypatingai atsakingą vaidmenį, taip prisiimdami savo atsakomybę informacijos tinkamą atskleidimą, bei siekį veikti silpnesniosios vartotojų pusės interesais¹⁴. Svarbu paminėti, kad draudimo tarpininkavimo teisiniuose santykiuose atstovai privalo atskleisti

¹¹ Commission of the European Communities. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation. COM (2000) 511 final – COD 2000/0213. Brussels. 20.09.2000. Official Journal C 29E, 30.1.2001, p. 245-250.

¹² Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.133 straipsnio 1 dalis // Valstybės žinios, 2000-09-06, Nr. 74-2262.

¹³ Mikelėnas V.; Bartkus G.; Mizaras V.; Keserauskas Š. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys. – Vilnius: Justitia, 2002, p. 305-307.

¹⁴ Tarptautinės draudimo priežiūros institucijų asociacijos leidinyje „Principles for conduct insurance business“ 1999 m. draudimo tarpininkas įvardintas kaip draudimo rinkos profesionalas teikiantis informaciją vartotojui, bei padedantis jam suprasti savo draudimo poreikius. Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-17]. Prieiga per internetą: http://www.iaisweb.org/temp/Principles_for_conduct_of_insurance_business.pdf

ne tik atstovavimo faktą, bet ir ryšius su draudiku. Tai suteikia klientui galimybę tinkamai įvertinti ar jis bus kompetentingas atstovas.

1.2 Draudimo tarpininkų požymiai (savybės), pareigos atskleisti informaciją kontekste

Draudimo tarpininkavimas apibrėžiamas kaip ūkinė komercinė veikla, kuria siekiama supažindinti su galimybe sudaryti draudimo sutartį, siūloma sudaryti draudimo sutartį ar atliekamas kitoks parengiamasis darbas, kurio tikslas – sudaryti draudimo sutartį. Draudimo tarpininkavimu taip pat laikoma ūkinė komercinė veikla, kai siekiama sudaryti draudimo sutartį arba teikiama pagalba administruojant ar vykdant sudarytas draudimo sutartis arba administruojant draudžiamuosius įvykius. Draudimo tarpininkavimu nelaikomas nenuolatinis informacijos draudimo klausimais teikimas vykdant kitokią profesinę veiklą, jei toks teikimas neturi tikslo padėti sudaryti ar vykdyti draudimo sutartį. Draudimo tarpininkavimu nelaikomas ir vien tik draudžiamųjų įvykių administravimas, vykdomas sutarties su draudiku pagrindu, bei žalos ir reikalavimo išmokėti draudimo išmoką dydžio nustatymas¹⁵. Visi draudimo tarpininkavimo požymiai neatsiejami nuo pareigos atskleisti informaciją, kadangi informacija ir jos pateikimas šalims yra pagrindinis draudimo tarpininkų darbas.

Draudimo tarpininkas pasižymi savo specifine veiklos sfera, kuri reiškiasi draudimo teisiniuose santykiuose¹⁶ užtikrinant prigimtinių draudimo sutarties požymį – didžiausią šalių pasitikėjimo principą. Šio principo esminis įgyvendinimas priklauso nuo draudimo tarpininko, kaip dviejų priešingų šalių, vartotojo ir draudiko atstovo, kuris turėdamas abipusį kontaktą varijuoja informacija ir gali daryti didžiausią įtaką, tiek atskleidžiant visus šalims aktualius klausimus, tiek nuslepiant reikšmingas aplinkybes.

Žinoma svarbu paminėti, kad Lietuvoje draudimo tarpininkavimo veiklą vykdo nepriklausomi draudimo tarpininkai – draudimo brokeriai – bei priklausomi draudimo tarpininkai – draudimo agentai (konsultantai)¹⁷.

LR draudimo įstatymo 2 straipsnio 23 dalis pažymi, jog draudimo tarpininkas, tai asmuo už atlygį vykdomas draudimo tarpininkavimo veiklą.

Atsižvelgiant į šiuolaikinės teisės tendencijas draudimo srityje, kuomet daugiau dėmesio yra skiriama draudimo tarpininkų atlyginimo problematikai, šis draudimo tarpininkų specifinis požymis bus aptariamas atskirame šio darbo skyriuje. Tiesiog reikėtų paminėti, jog draudimo

¹⁵ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 straipsnio 25 dalis // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246

¹⁶ Pasaulinė draudimo tarpininkų organizacija (The World Federation of Insurance Intremediaries) draudimą ir draudimo tarpininkavimą įvardija kaip būtina elementą sudėtingoje šalių ekonomikoje. Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-17]. Prieiga per internetą: <http://www.wfii.org/role.htm>

¹⁷ Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2007 m. metinė ataskaita „Draudimas Lietuvoje“. Vilnius, 2007.

tarpininkai gauna komisinį atlyginimą iš draudiko, kurio dydis priklauso nuo kliento sumokėtos draudimo įmokos dydžio.

Siekiant tinkamai ir objektyviai apžvelgti draudimo tarpininkų požymius pareigos atskleisti informaciją kontekste, būtina išskirti priklausomus ir nepriklausomus draudimo tarpininkus, kurių požymiai pagal savo kilmę, veiklos pobūdį ir tikslus iš esmės skiriasi¹⁸.

Reikėtų pažymėti, kad atsižvelgiant į draudimo tarpininkų veiklos sferą, nepriklausomam draudimo tarpininkui keliami didesni tiek profesiniai reikalavimai, tiek didesnė atsakomybė pareigos atskleisti informaciją kontekste. Draudimo brokeriai privalo išlaikyti kvalifikacinį egzaminą, pati draudimo brokerių įmonė privalo gauti licenciją, taip pat privalo būti apdrausta draudimo brokerio profesinė civilinė atsakomybė. Kiekvieno draudimo brokerio pareiga teisėtais būdais atstovauti klientams, aktyviai dalyvauti Draudimo brokerių rūmų veikloje, asmeniniu elgesiu aukštinti savo profesiją bei draudimo brokerio vardą¹⁹.

Subjektas, neturintis juridinio asmens teisių, negali būti nepriklausomu draudimo tarpininku, tačiau gali būti priklausomas draudimo tarpininkas. Šį nepriklausomam draudimo tarpininkui nustatytą subjektiškumo požymį reikėtų apžvelgti sistemiškai su požymiu įgalinančiu nepriklausomą draudimo tarpininką veikti sutartiniuose santykiuose daugiau negu vienos draudimo įmonės (draudiko) interesais.

Pareigos atskleisti informaciją kontekste, šie požymiai daro įtaką nepriklausomo draudimo tarpininko veiklos subjektiškumą bei papildomus reikalavimus, siekiant vykdyti draudimo tarpininkavimo veiklą taip pat ir papildomas pareigas atskleisti informaciją. 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ 2 ir 6 punktai papildomai reglamentuoja, kokią specifinę informaciją nepriklausomas draudimo tarpininkas privalo suteikti klientui²⁰.

Nepriklausomas draudimo tarpininkas negali užsiimti kitokia komercine ūkine veikla (pvz.: prekyba, gamyba ir kt.) išskyrus draudimo tarpininkavimą. Tai paaiškinama faktu, jog draudimo brokeris yra draudimo rinkos profesionalas, kuris veikia draudimo teisiniuose santykiuose ir savo veikla tiesiogiai daro įtaką draudimo rinkos struktūrai²¹. Pagal prieduose pateiktus duomenis galime pagrįstai spręsti apie tam tikrą draudimo brokerių suinteresuotumą konkrečios draudimo įmonės protegavimu. Kadangi kertinis draudimo teisinių santykių, taip pat

¹⁸ Pareigos atskleisti informaciją skirtumai tarp nepriklausomo ir priklausomo draudimo tarpininko bus nagrinėjami 2.2 šio darbo skyriuje.

¹⁹ Draudimo brokerių etikos kodekso norma nustatanti tam tikrus draudimo brokerio elgesio reikalavimus, taip juos išskirianti kaip kvalifikuotus, bei atsakingus draudimo rinkos dalyvius.

²⁰ Konkretus informacijos turinys, kuris yra privalomas atskleisti draudimo tarpininkams bus nagrinėjamas kitame šio darbo skyriuje.

²¹ Žr. priedus

ir draudimo tarpininkavimo požymis yra didžiausias šalių pasitikėjimas, šiuo konkrečiu atveju galima preziumuoti, jog draudimo rinka yra dirbtinai iškraipoma.

Siekiant visiškai atskleisti draudimo tarpininkų požymius turime pažymėti, jog visos draudimo tarpininkų veiklos ašis yra informacija. Šioje vietoje kyla klausimas, kodėl apskritai draudimo rinkoje iškilo poreikis draudimo tarpininkų atsiradimui? Atsakymas būtų toks – žmonių poreikis turėti draudimo rinkos konsultantą, padedantį įvertinti riziką ir parenkantį tinkamą draudimo variantą.

Apibendrinant pateiktus draudimo tarpininkų požymius, darome išvadą, kad nepriklausomam draudimo tarpininkui keliama daugiau tam tikrų reikalavimų savo funkcijoms atlikti. Iš to seka, jog pareigos atskleisti informaciją turinys kaip ir draudimo tarpininkus skiriantys požymiai nepriklausomam draudimo tarpininkui yra platesni nei priklausomam draudimo tarpininkui.

1.3 Pareigos atskleisti informaciją turinio skirtumai draudimo ir kitiems atstovavimo santykiams

Norėdami tinkamai apžvelgti pareigos atskleisti informaciją turinio skirtumus draudimo ir kitiems atstovavimo santykiams turėtume apsibrėžti, kaip Lietuvos teisinėje sistemoje atstovavimą apibrėžia įstatymų leidėjas.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.132 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta bendroji atstovavimo teisiniams santykiams taikytina taisyklė, - civilinių teisinių santykių subjektai turi teisę sudaryti sandorius ne tik patys, bet ir per atstovus.

Reikėtų pažymėti, kad atstovavimas - tai atstovo ir atstovaujamojo tarpusavio santykiai, kuriems būdingas didžiausias šalių tarpusavio pasitikėjimas ir pagarba interesams (kitaip civilinės teisės doktrinoje šie santykiai vadinami fiduciariniais (pasitikėjimo))²². Iš karto turėtume išvelgti, jog patys draudimo teisiniai santykiai traktuojami kaip didžiausio abipusio šalių pasitikėjimo ir bendradarbiavimo santykiai²³. Dėl to draudimo sutarties šalys privalo būti viena kitai absoliučiai atviros ir atskleisti viena kitai visą informaciją, kuri gali būti reikšminga šiai sutarčiai sudaryti bei jos sąlygoms nustatyti ir vykdyti. Šis Lietuvos Respublikos Aukščiausiojo teismo išaiškinimas svarbus aiškinant taip pat ir draudimo sutartims sudarytoms ne tiesiogiai su draudiku, bet per draudimo tarpininkus. Tai pabrėžia išskirtinį dėmesį šalių bendradarbiavimui, kuris sudarant draudimo sutartį per draudimo tarpininką įgyja tam tikrų

²² Civilinė teisė. Kaunas: Vijusta, 1997. P 206-217.

²³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. gegužės 5 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Vigidas“ v. UAB DK „Censum“, bylos Nr. 3K-3-546/2003; 2001 m. birželio 7 d. nutartis civilinėje byloje AB „Lietuvos draudimas“ v. I. Z. N., bylos [Nr. 3K-7-397/2001](#).

specifinių bruožų, t.y. draudimo tarpininkas tampa ta svarbiaja grandimi, kuri turi atsakingai paskirstyti informacijos srautus tarp draudėjo ir draudiko.

Žvelgiant į atstovavimą kaip civilinės teisės institutą, čia atstovas privalo elgtis sąžiningai, ginti atstovaujamojo teises ir interesus, neveikti priešingai atstovaujamojo interesams, o atstovaujамasis taip pat turi pareigą bendradarbiauti su vykdančiu jo pavedimą atstovu, suteikti visą tam būtiną informaciją, atlyginti pavedimo vykdymo išlaidas, sumokėti atlyginimą (jeigu buvo atlyginamas pavedimo vykdymas)²⁴. Tuo tarpu draudimo teisiniuose santykiuose draudimo tarpininkas atskleidždamas, kad veikia tam tikros šalies vardu, susiduria su dvigubu atstovavimo santykiu. Nors Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 149 straipsnio 2 dalyje²⁵ matome reglamentavimo užuomazgą į tai, jog draudimo tarpininkas veikia išskirtinai draudėjo interesais, tačiau praktiškai taip įvardinti negalėtume. Draudimo tarpininkas skirtingai nuo bendrųjų atstovavimo normų turi pareigą veikti ne tik atstovaujamojo interesais²⁶, bet ir kitos šalies (draudiko) interesais. Draudimo tarpininko pareiga atskleisti informaciją apima santykių turinio atskleidimą tiek draudėjui tiek draudikui. Šiuo atveju draudimo tarpininkavimo kaip atstovavimo teisiniai santykiai veikia specifinėje draudimo terpėje, todėl pasižymi tam tikrais išskirtiniais bruožais, kurie labiausiai daro įtaką pareigos atskleisti informaciją turiniui.

Pareigos atskleisti informaciją kontekste svarbus yra Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.133 straipsnis, kuris reglamentuoja, jog atstovas privalo pranešti kitai šaliai veikiančią kito asmens vardu ir interesais, privalo informuoti apie jam suteiktas teises ir jų ribojimus. Atstovui suteiktos teisės nustato jo elgesio ribas, elgesio su trečiaisiais asmenimis galimybes, arba, kitaip sakant, apibrėžia veiksmą ar visumą veiksmų, kuriuos atstovas turi atlikti atstovaujamojo vardu ir interesais²⁷.

Vertinant atstovavimo fakto atskleidimą, svarbu neužmiršti ir kitos draudimo tarpininką įtakančios pusės, t.y. draudiko. Draudimo tarpininkas atskleidęs informaciją potencialiam klientui ir įvykdyęs pirminę dalį pareigos atskleisti informaciją²⁸ ir gavęs vartotojo sutikimą jam atstovauti, bei parinkti geriausią draudimo variantą, imasi tiesioginio atstovavimo siekiant sudaryti draudimo sutartį. Čia jau pasireiškia draudimo tarpininko pareiga draudikui atskleisti atstovavimo faktą. Praktikoje tai būtų, draudimo tarpininko prisijungimas prie draudiko

²⁴ Mikelėnas V.; Bartkus G.; Mizaras V.; Keserauskas Š. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys. – Vilnius: Justitia, 2002, p. 255-257.

²⁵ Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246.

²⁶ Šiuo atveju remiantis draudimo įstatymo 149 str. 2 d. įtvirtinta norma, atstovaujамasis tai yra draudėjas.

²⁷ Atstovui suteiktos teisės gali būti aiškiai išreikštos, pavyzdžiui, nurodytos rašytiniame įgaliojime (LR CK 2.137 str.) arba numanomos, atsižvelgiant į šalių santykius ir aplinkybes, kuriomis atstovas veikia (LR CK 2.133 str. 2 d.) Mikelėnas V.; Bartkus G.; Mizaras V.; Keserauskas Š. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys. – Vilnius: Justitia, 2002, p. 260-266.

²⁸ Draudimo tarpininkas visų pirma atskleidžia informaciją nurodytą Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 16 d. nutarime Nr.: N-30 „Dėl informacijos, kurią privalo pateikti draudimo tarpininkai klientams“.

elektroninių komunikacijų, kurių pagalba automatiškai draudimo tarpininkui suvedant skiriamuosius draudžiamąjį objekto požymius sugeneruojamas draudimo pasiūlymas.

Šiuo atveju atstovavimo fakto atskleidimas draudikui pasireiškia ne tiesioginiais veiksmais, tačiau tam tikros informacijos apie draudėją ir draudžiamą objektą pateikimu. Draudimo tarpininko pareiga tinkamai informuoti draudiką ir pateikti kuo detalesnę informaciją yra ypatingai svarbi draudimo teisiniuose santykiuose, kadangi nuo šios informacijos iš esmės ir priklauso vartotojui draudiko siūlomos draudimo sutarties sąlygos. Šioje situacijoje turėtume pažymėti, kad draudimo tarpininko piktnaudžiavimo ar aplaidumo atveju, atsakomybė dėl netinkamai įvykdytos pareigos atskleisti informaciją kyla pačiam draudimo tarpininkui²⁹.

Draudimo tarpininkavimas kaip atstovavimo forma nors ir pasireiškia tam tikrais specifiniais (tik draudimo teisiniams santykiams) būdingais požymiais, tačiau iš esmės pagrindiniai atstovavimo instituto principai taikomi ir draudimo teisiniuose santykiuose. Kadangi draudimo tarpininkai draudimo rinkoje užima ženkliai³⁰, šių santykių apibrėžtumas, bei siekis kuo aiškiau reglamentuoti jų veiklą, turėtų būti svarbus įstatymų leidėjų, bei vykdytojų prioritetas. Taip pat svarbu pasikartoti, jog atstovavimas pasižymi šalių bendradarbiavimu, bei abipusiu pasitikėjimu, kas be informacijos atskleidimo būtų visiškai neįmanoma, todėl kuo tikslesnis, bei aiškesnis pareigos atskleisti informaciją turinio reglamentavimas, tuo mažiau galimybių piktnaudžiauti. Šio darbo kaip tik vienas iš tikslų ir yra, kuo aiškiau išaiškinti draudimo tarpininko pareigos atskleisti informaciją turinį ir pateikti galimas šios pareigos aiškinimo gaires.

II. TINKAMAS INFORMACIJOS ATSKLEIDIMAS

2.1 Ikisutartiniai santykiai

Asmenys dalyvaujantys civilinėje teisinėje apyvartoje ir siekiantys sudaryti sutartį, visuomet turi atsižvelgti ir į kitos šalies reikalavimus, bei pasiekti tam tikrą abejų puses tenkinantį konsensuą. Kadangi derybos - bendravimo procesas, kurio metu partneriai, remdamiesi skirtingais tikslais bei pozicijomis, siekia rasti abi šalis tenkinantį sprendimą³¹. Taip pat derybos yra vienas iš sutarties sudarymo būdų ir laisvosios rinkos išraiška³². Lietuvos

²⁹ Šiuo atveju jeigu informacija, kurią pateikė draudimo tarpininkas draudikui buvo klaidinga dėl draudėjo kaltės, ir draudimo tarpininkas nesuvokė ir negalėjo suprasti, jog draudėjas pateikia apgaulingus duomenis, atsakomybė kils pačiam draudėjui.

³⁰ Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2008 metinė ataskaita „Draudimas Lietuvoje“.

³¹ Žr. Wikipedija. Laisvosios enciklopedijos interneto tinklapį [interaktyvus]. [Žiūrėta 2009-10-12]. Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Derybos>

³² Lietuvos teisės universitetas. Civilinė teisė. Prievolių teisė. Vadovėlis (138-139 psl.) Vilnius 2004

Respublikos civilinio kodekso 6.163 straipsnyje reglamentuotos bendrosios šalių pareigos esant ikisutartiniams santykiams.

Kaip pažymi Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija, draudimo brokeris – nepriklausomas draudimo tarpininkas – nuosekliai išsivertina draudimo rinkoje ir tampa vis svarbesnis: 2008 metais per draudimo brokerių įmones pasirašytų draudimo įmokų suma išaugo 17,4 proc. ir sudarė 32,6 proc. visų pasirašytų draudimo įmokų, t. y. 664,9 mln. litų (2007 metais – 27,1 proc., 566,5 mln. litų)³³. Šie atskleisti duomenys patvirtina, kad draudimo tarpininkavimas Lietuvoje, tik įgyja didesnę reikšmę, todėl ir ikisutartiniai santykiai, bei jų metu nepriklausomam draudimo tarpininkui kylanti pareiga atskleisti informaciją įgyja vis didesnę reikšmę.

➤ 2.1.1 Ikisutartinių santykių metu draudimo tarpininkams kylančios pareigos atskleisti informaciją turinys, bei jos atskleidimo forma

Šiame skirsnyje ikisutartiniai santykiai bus aptariami plačiąja prasme, t.y. bus analizuojamos draudimo tarpininko pareigos atskleisti informaciją turinys, tiek iki atstovavimo fakto tarp kliento ir draudimo tarpininko patvirtinimo, tiek iki pačios draudimo sutarties tarp kliento ir draudimo bendrovės sudarymo.

Pradedant nuo bendrųjų pareigų ikisutartiniuose santykiuose reikėtų paminėti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso normas, kurios reglamentuoja šalių teises, bei pareigas esant ikisutartiniams santykiams. Kadangi remiantis pagrindiniais teisės aktais, reglamentuojančiais draudimo tarpininkų pareigą atskleisti informaciją (2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo, bei Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 16 d. nutarimas N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“), specialiosios nuostatos draudimo tarpininkams dėl informacijos pateikimo nustatomos, tik prieš sudarant draudimo sutartį. Atsižvelgiant į teisės aktų loginę analizę galima teigti, kad ikisutartiniai santykiai tarp kliento ir draudimo tarpininko iki patvirtinant atstovavimo faktą reglamentuojami bendrosiomis Civilinio kodekso normomis nustatančiomis ikisutartinių santykių ribas³⁴. Specialiosios normos šiuo atveju savo juridinę galią įgyja tik klientui nusprendus bendradarbiauti su tam tikru draudimo tarpininku.

Svarbu paminėti, kad vartotojas apsaugomas nuo galimo tarpininko piktnaudžiavimo. Draudimo tarpininkas, leidęs pagrįstai manyti, kad sutartis dėl tarpininkavimo bus sudaryta,

³³ Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2008 metinė ataskaita „Draudimas Lietuvoje“.

³⁴ Pagrindiniai Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso straipsniai, kuriais turėtume vadovautis reglamentuojant draudimo tarpininko ir kliento santykius iki patvirtinant atstovavimo faktą (1.5 str., 6.158 str., 6.163 str., 6.164 str.). Plačiau apie ikisutartines pareigas: Mikelėnas, Valentinas. Sutarčių teisė. Vilnius, 1998, p.122-170.

negali be jokio pagrindo nutraukti derybas, nes tai pažeistų pareigą ikisutartiniuose santykiuose elgtis sąžiningai³⁵.

Grįžtant prie didžiausią reikšmę turinčių specialiųjų teisės aktų nustatančių draudimo tarpininkams informacijos turinį, kuris yra privalomas atskleisti klientui yra 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo, bei Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 16 d. nutarimas N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“.

Šiuose teisės aktuose draudimo tarpininkams įtvirtinta pareiga dėl informacijos suteikimo klientams, kuri realiai ir objektyviai gali nulemti, bei daryti įtaką asmens apsisprendimui dėl pačios tarpininkavimo sutarties sudarymo. Iš esmės Draudimo priežiūros komisijos nutarimas N30 atkartoja ir įgyvendina Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/92/EB įtvirtintas nuostatas dėl pareigos draudimo tarpininkui informuoti klientą.

Direktyvos dėl draudimo tarpininkavimo 12 straipsnio 1 dalis įtvirtina pareigą draudimo tarpininkui suteikti šią informaciją apie savo statusą ir ryšį su draudiku:

1. Tarpininko tapatybę, adresą;
2. registrą, kuriame jis įregistruotas, ir būdus, kaip patikrinti, ar jis tinkamai įregistruotas;
3. tai, ar turi, tiesiogiai ar netiesiogiai, akcijų, sudarančių daugiau nei dešimt procentų balsavimo teisių arba kapitalo tam tikroje draudimo įmonėje;
4. tai, ar atitinkama draudimo įmonė arba atitinkamos draudimo įmonės patronuojanti įmonė tiesiogiai ar netiesiogiai turi akcijų, sudarančių daugiau nei dešimt procentų balsavimo teisių arba kapitalo draudimo tarpininko įmonėje.

Atsižvelgiant į informacijos turinį, kurį privalo suteikti draudimo tarpininkas, iškyla tam tikras probleminis klausimas dėl šios informacijos pateikimo (Ar ši informacija tikrai turėtų būti suteikta tik prieš sudarant draudimo sutartį kaip reglamentuota tiek direktyvoje, tiek Draudimo priežiūros komisijos nutarime?).

Sutinkant su Tomo Talučio išsakytomis mintimis disertacijoje „Nepriklausomų draudimo tarpininkų veiklos ypatumai“³⁶ reikėtų paminėti, kad informacija apie draudimo tarpininko asmenį, statusą, registrą, kuriame draudimo tarpininkas registruotas, dalyvavimą draudimo įmonės kapitale ar šių dalyvavimą tarpininko kapitale, sutartinius ryšius su draudikais, klientui yra svarbi dar prieš sudarant tarpininkavimo sutartį, o ne tik jau gavus pasiūlymą dėl draudimo sutarties sudarymo.

³⁵ Mikelėnas Valentinas. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Šeštoji knyga „Prievolių teisė“. Vilnius, 2002, p. 207.

³⁶ Talutis Tomas. Daktaro disertacija „Nepriklausomų draudimo tarpininkų veiklos ypatumai“, p. 147-148.

Grįžtant prie informacijos turinio, kurį draudimo tarpininkas privalo suteikti, prieš klientui sudarant draudimo sutartį, išsamiau panagrinėkime Draudimo priežiūros komisijos N30 nutarimą „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“. Iš esmės šis nutarimas atkartoja 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo įtvirtintas nuostatas. Nors direktyva yra tiesioginio veikimo teisės aktas, tačiau atsižvelgiant į Draudimo priežiūros komisijos priimtą nutarimą bei į tai, jog Lietuvos Respublikoje draudimo tarpininkų veiklą prižiūri ir kontroliuoja Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija didesnę dėmesį nagrinėjant konkrečios draudimo tarpininko pareigos pateikti informacijos turinį, išsamiau panagrinėsime būtent pagal 2004 m. kovo 16 d. nutarimą N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“³⁷.

Nutarimo N30 1.1-1.2 punktai nustato pareigą draudimo tarpininkui atskleisti informaciją apie savo asmenį (tapatybę), registrus, kuriuose pateikiami oficialūs duomenys apie juos.

Draudimo tarpininkai privalo informuoti apie savo asmens rūšį (veikia kaip fizinis ar juridinis asmuo). Jei draudimo tarpininkas veikia kaip juridinis asmuo ar jo filialas, jis privalo nurodyti asmens teisinę formą (akcinė bendrovė ar uždaroji akcinė bendrovė); taip pat buveinės adresą, jei draudimo tarpininkas juridinis asmuo, arba gyvenamąjį, jei fizinis asmuo.

Dėl pareigos atskleisti informaciją susijusią su registrais, kuriuose pateikiama informacija apie konkretų tarpininką, tai informaciją reikėtų išskirti į tris grupes:

1. Valstybės įmonės Registro centras tvarkomi juridinių asmenų registro duomenys. Šiuo atveju, šiame registre bus galima patikrinti informaciją, tik tuo atveju jeigu tarpininkas veikia kaip juridinis asmuo³⁸.

2. Draudimo tarpininkui veikiant kaip fiziniam asmeniui, draudimo tarpininkas turi pareigą nurodyti draudiko tvarkomą sąrašą, kuriame paskelbti jo duomenys. Šios pareigos įgyvendinimas susijęs su Draudimo įstatymo 168 straipsnyje įtvirtinta pareiga, draudimo įmonei ar užsienio valstybės draudimo įmonės filialui, sudaryti ir tvarkyti priklausomų draudimo tarpininkų sąrašą, kurie veikia jos vardu ir dėl jos interesų³⁹.

3. Draudimo tarpininkų išskyrimas į priklausomus ir nepriklausomus, taip pat sąlygoja jų atskirus sąrašus pagal šiuos kriterijus. Duomenys apie draudimo brokerių įmones (t.y. nepriklausomus draudimo tarpininkus) skelbiami ir tvarkomi Lietuvos Respublikos draudimo

³⁷ Valstybės žinios. 2004, Nr. 42-1406.

³⁸ Valstybės įmonės Registrų centras tvarkomi juridinių asmenų registro duomenys yra vieši ir prieinami kiekvienam asmeniui. Neatlygintina paieška galima patikrinti juridinio asmens pavadinimą, kodą, teisinę formą, buveinės adresą, bei veiklos statusą (ar asmuo veikiantis, likviduojamas, bankrutuojantis) [interaktyvus]. [Žiūrėta 2009-09-17]. Prieiga per internetą: <http://www.registrucentras.lt/jar/p/>. Papildomi duomenys apie juridinį asmenį teikiama tik sumokėjus tam tikrą mokestį.

³⁹ Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 16 d. nutarimas Nr.: N-31 „Dėl priklausomų draudimo tarpininkų sąrašo tvarkymo tvarkos patvirtinimo“, bei 2009 m. rugsėjo 2 d. priimtas Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos nutarimas Nr. N-381 „Dėl Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 16 d. nutarimo Nr. N-31 „Dėl Priklausomų draudimo tarpininkų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo.

priežiūros komisijos, jos internetiniame tinklalapyje⁴⁰. Pareiga nepriklausomam draudimo tarpininkui nurodyti šią interneto svetainę įtvirtinta nutarimo „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ 1.2 punkte.

Priklausomų draudimo tarpininkų sąrašus tvarko draudimo įmonės remiantis Draudimo įstatymo 168 straipsniu, bei Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 16 d. nutarimu Nr.: N-31 „Dėl priklausomų draudimo tarpininkų sąrašo tvarkymo tvarkos patvirtinimo“. Šie sąrašai privalo būti skelbiami viešai draudimo bendrovės, kurios priklausomas draudimo tarpininkas yra, interneto tinklalapyje.

Visa ši draudimo tarpininkams privaloma teikti informacija apie viešus registrus, kuriose kaupiami ir tvarkomi duomenys apie jų asmenį, svarbi asmeniui tinkamai identifikuojant su koku draudimo tarpininku bendradarbiaujama ir kokių paslaugų jis gali iš jo tikėtis. Tai sąlygoja asmens teisės į tinkamą ir teisingą informacijos gavimą ir įgyvendinimą.

Nutarimo N30 1.3-1.4 punktai, taip pat įtvirtina pareigą draudimo tarpininkui atskleisti informaciją, kurią galėtume priskirti prie draudimo tarpininko statuso, t.y. informacija apie draudimo tarpininko ryšį su draudikais. Ši nuostata turėtų sumažinti intereso konflikto galimybę, kai draudimo tarpininkas būtų suinteresuotas parduoti tik vieno draudiko paslaugas. Draudimo tarpininkui atskleidus šią informaciją, asmuo objektyviai tiksliau galėtų vertinti situaciją, bei taip išvengti galimų nuostolių. Taip pat ši norma padeda užtikrinti sąžiningumo principo įgyvendinimą draudimo tarpininkavimo srityje.

Nutarimo 2-3 punktai nustato draudimo tarpininkams pareigą teikti informaciją apie paslaugos pobūdį, kokią klientas gali tikėtis iš jų gauti. Draudimo tarpininko nurodymas ar jis veikia kaip draudėjas, apdraustojo, naudos gavėjo ar nukentėjusio trečiojo asmens pavedimu, ar kaip vykdomasis draudimo tarpininkavimo veiklą draudiko pavedimu, sąlygoja asmens teisėtus interesus ir apibrėžia paslaugą, kokios jis gali tikėtis bendradarbiaudamas su atitinkamu draudimo tarpininku.

Nutarimo 4-7 punktai orientuoja draudimo tarpininkams pateikti informaciją klientui, kuri sutartis geriausiai atitinka kliento poreikius. Šiuose punktuose iš esmės analizuojama draudimo rinka ir draudimo tarpininkas, kaip šios rinkos profesionalas klientui privalo pateikti išsamią informaciją tiek apie siūlomą draudimo produktą, tiek apie šių produktų lyginamąją analizę su visais rinkos dalyvių pasiūlymais.

Šios Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos nutarime N30 įtvirtintos nuostatos visiškai atkartoja Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/92/EB dėl draudimo

⁴⁰ Žr. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos interneto tinklapį [interaktyvus]. [Žiūrėta 2009-09-17]. Prieiga per internetą: <http://www.dpk.lt/brokeriai.phtml>

tarpininkavimo įtvirtintas normas. Reikėtų pažymėti, kad Direktyvos nuostatos, reglamentuojančios aptariamą informaciją, yra kritikuojamos.

Pirma, nemažai kritikos išsakoma todėl, kad šioje vietoje Direktyva žengia žingsnį atgal palyginus su kai kuriose Europos Sąjungos šalyse, pavyzdžiui, Didžiojoje Britanijoje, Vokietijoje, Austrijoje galiojančiu „best advice“ principu, kadangi įsakmiai nereikalauja, jog nepriklausomo draudimo tarpininko rekomenduojama sudaryti draudimo sutartis geriausiai atitiktų kliento poreikius⁴¹.

Antra, kyla diskusija, ar tais atvejais, kai nepriklausomas draudimo tarpininkas remiasi pareiga atlikti objektyvią analizę, jis privalo atlikti tik „pakankamai išsamią rinkoje siūlomų draudimo sutarčių analizę“⁴². Šis abstraktus apibrėžimas pateikia daug dviprasmiškų minčių. Pareigos samprata sunkiai išmatuojama, kadangi vienam asmeniui gali būti pakankama išanalizuoti 50 procentų draudimo rinkoje siūlomų sutarčių, kitam šis skaičius gali būti artimas 90 procentų. Tad pareiga, nustatanti atlikti pakankamai išsamią siūlomų draudimo sutarčių analizę, realiai praranda savo prigimtinę reikšmę, bei daro įtaką kiekvieno tarpininko subjektyviai interpretacijai šiuo klausimu⁴³.

Grįžtant prie nutarimo N30 analizės, svarbus 1.5 punktas, numatantis pareigą draudimo tarpininkui informuoti apie galimybes skūsti tarpininko veiklą, bei ginčų kylančių iš draudimo tarpininkavimo sprendimo tvarką.

Ši informacija svarbi asmeniui, siekiančiam tinkamai apginti savo pažeistas teises, jas įgyvendinti ir taip užtikrinti šio Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos nutarimo laikymąsi.

Iš karto norėtume atkreipti dėmesį, kad paprastam asmeniui, besinaudojančiam draudimo tarpininkų paslaugomis, šis nutarimas dažniausiai nėra žinomas ir apie šias draudimo tarpininkui nustatytas pareigas asmuo neturi jokios informacijos. Šios problemos sprendimas realiai, turėtų būti ieškomas toje pačioje Draudimo priežiūros komisijoje⁴⁴.

Žvelgiant į informacijos turinį, kuris privalomas pateikti draudimo tarpininkui, svarbu išsiaiškinti, kokia forma ši pareiga turėtų būti vykdoma, kad asmuo būtų užtikrintas dėl tinkamo ir objektyvaus informacijos turinio pateikimo.

⁴¹ Talutis Tomas. Draudimo tarpininkų pareiga informuoti klientus: Europos Sąjungos direktyva dėl draudimo tarpininkavimo ir jos įgyvendinimas Lietuvos teisėje, - Vilnius. Teisė: moslo darbai. 2006, Nr.: 60.

⁴² 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ 6 punktas

⁴³ Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-09-16]. Prieiga per internetą: <http://www.rdi.lt>

⁴⁴ Lietuvos respublikos draudimo įstatymo 192 straipsnis numato draudimo priežiūros komisijos funkcijas, tačiau visuomenės informavimo pareiga šiame akte nėra tieiogiai įtvirtinta ir manau, tai būtų viena iš šios komisijos darbo spragų. Kadangi komisija veikia specifinėje draudimo rinkoje, tai vienas iš būdų kaip užtikrinti didesnę draudimo rinkos dalyvių kontrolę ir skaidresnę jų veiklą yra didesnis dėmesys visuomenės informavimui apie asmenų teises ir jų įgyvendinimą.

Nors remiantis tiek direktyvos, tiek Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 nuostatomis informacija privalomai turėtų būti teikiama raštu arba įrašoma ilgalaikio saugojimo laikmenoje, kuri klientui yra priimtina ir prieinama⁴⁵, tačiau praktikoje šių nuostatų įgyvendinimas iškelia tam tikrų probleminių draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją aspektų.

Visų pirma turėtume apibrėžti, kas yra ir ką mes laikome ilgalaikio saugojimo laikmena. Pagal Draudimo priežiūros komisijos nutarimą N30 ilgalaikio saugojimo laikmena – tokia priemonė, kuri leidžia klientui jam asmeniškai skirtą informaciją išsaugoti taip, kad ji būtų prieinama ateityje tiek laiko, kiek reikia atitinkamos informacijos paskirčiai, ir kuri leidžia atgaminti saugomą informaciją jos nepakeičiant. Visų pirma ilgalaikio saugojimo laikmena apima diskelius, pastovios atminties kompaktinius diskus (CDROM), universaliuosius skaitmeninius (optinius) diskus (DVD) ir asmeninių kompiuterių kaupiklius, kuriuose saugomas elektroninis paštas, tačiau neapima interneto svetainių, nebent jos atitinka šios pastraipos antrame sakinyje nurodytus kriterijus⁴⁶.

Remiantis Draudimo priežiūros komisijos pateiktu ilgalaikės saugojimo laikmenos apibrėžimu, draudimo tarpininko interneto svetainėje skelbiama informacija (apie savo asmenį, savo ryšius su draudimo įmonėmis, teikiamų paslaugų pobūdį ir kt) nėra tinkama pateikti klientui. Tačiau atsižvelgiant į vis didėjančią elektroninių komunikacijos priemonių paklausą Europos Komisija 2007 m. liepos 11 d. yra pateikusi išaiškinimą dėl šios sąvokos praplėtimo. Svarbu pažymėti, jog ESME'S (European Securities Markets Expert Group) ataskaitoje dėl ilgalaikės saugojimo laikmenos Nuotolinės prekybos direktyvoje ir Finansinių rinkos priemonių direktyvoje apibrėžiami pagrindiniai principai, kuomet interneto svetainė yra laikoma ilgalaikie saugojimo laikmena:

1. tai interneto svetainė iš kurios asmuo gali atsispausdinti ar atsisiųsti elektroninį laišką, kurioje gali gauti informacijos (kaip tai padaryti vartotojui pateikta aiškiai, paprastai ir prieinamai).
2. tai interneto svetainė, kuri gali užtikrinti saugias ir asmenines naudojimosi vietas, kurios yra nuolat vartotojams prieinamos ir gali tenkinti apibrėžimo reikalavimus.

Analizuojant Europos Komisijos pateiktą ataskaitą dėl ilgalaikės saugojimo laikmenos, galima konstatuoti, jog vienas iš komisijos prioritetų yra atsižvelgti į informacinių technologijų pažangą ir palengvinti pareigą atskleisti informaciją. Nors šis žingsnis logiškas ir teikiantis

⁴⁵ 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ 9.1 punktas ir 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo 13 straipsnio 1 dalies a punktas.

⁴⁶ 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ 9.1 punktas.

daugiau galimybių informacijos atskleidimo srityje tiek draudimo tarpininkams, tiek draudėjams, tačiau problemos aktualumą parodo 2009 m. kovo 27 d. Beschwerderkommission der Finanzmarktaufsicht (Finansų rinkos priežiūros institucijos apeliacijų komisijos) ELPA teismui pateiktas prašymas byloje *Inconsult Ansalt* prieš *Finanzmarktaufsicht*⁴⁷. Šio prašymo esmė išaiškinti 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo 2 straipsnio 12 punkto kriterijus, pagal kuriuos interneto svetainė gali būti laikoma ilgalaikio saugojimo laikmena. Remiantis šiuo faktu, galime teigti, kad aiškumo šioje situacijoje suteiktų konkretus ilgalaikio saugojimo laikmenos apibrėžimo išaiškinimas pagal direktyvą 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo.

Taip pat ne mažiau svarbesnė draudimo tarpininkų pareiga ryšium su informacijos turinio tinkamu atskleidimu yra nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo 12 straipsnio 3 dalyje ir Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ 7 punkte – dokumentavimo pareiga⁴⁸. Ši pareiga – tai speciali norma taikoma nepriklausomam draudimo tarpininkui, dėl jo veiklos specifikos (t.y. dėl to, kad nepriklausomas draudimo tarpininkas klientui teikia kelių draudimo įmonių pasiūlymus ir siekiant išvengti galimybės piktnaudžiauti numatyta ši pasiūlymų fiksavimo forma).

Šios pareigos esmė, kad draudimo brokerių įmonė raštu arba ilgalaikio saugojimo laikmenoje privalo fiksuoti kliento poreikius ir reikalavimus, taip pat pagrindines priežastis, kuriomis vadovaudamasi ji klientui siūlo sudaryti būtent tą draudimo sutartį, su tuo konkrečiu draudiku⁴⁹.

Apžvelgiant į susidariusią praktinę situaciją, reikėtų pabrėžti, kad šiuo metu galiojantys pagrindiniai teisės aktai reglamentuojantys draudimo tarpininkų pareigą atskleisti informaciją turinį (2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo, bei Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 16 d. nutarimas N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“) nustato pareigas draudimo tarpininkui, tik jau patvirtinus patį atstovavimo faktą tarp kliento (draudėjo) ir draudimo tarpininko. Manytina, kad reikėtų tam tikras normas išskirti kaip būtinas, atskleisti prieš šalims susitariant dėl atstovavimo. Tai būtų reali galimybė klientui įvertinti draudimo tarpininką iki sutinkant su juo bendradarbiauti. Taip pat svarbu tinkamai išaiškinti kokia forma ir kokių būdu privalo būti teikiama ši informacija.

⁴⁷ *Oficialusis leidinys* C208, 03/09/2009, p. 0005 – 0005.

⁴⁸ Tomas Talutis. Daktaro disertacija „Nepriklausomų draudimo tarpininkų veiklos ypatumai“.

⁴⁹ Talutis Tomas. Draudimo tarpininkų pareiga informuoti klientus: Europos Sąjungos direktyva dėl draudimo tarpininkavimo ir jos įgyvendinimas Lietuvos teisėje, - Vilnius. Teisė: moslo darbai. 2006, Nr.: 60, p. 157.

2.2 Draudimo tarpininkų (priklausomų ir nepriklausomų) pareigos atskleisti informaciją draudimo įmonei, analizė

Draudimo tarpininkavimas – tai ūkinė komercinė veikla, susijusi su supažindinimu su galimybe sudaryti draudimo sutartį, pasiūlymu sudaryti draudimo sutartį ar kitokiu parengiamuoju darbu, kurio tikslas – sudaryti draudimo sutartį, taip pat ūkinė komercinė veikla, susijusi su draudimo sutarties sudarymu, pagalba administruojant ar vykdant sudarytas draudimo sutartis arba administruojant draudiminius įvykius. Ši veikla, vykdoma draudiko ar jo darbuotojų dėl šio draudiko draudimo sutarčių, nėra laikoma draudimo tarpininkavimu. Draudimo tarpininkavimu nelaikomas vien tik draudiminių įvykių administravimas, vykdomas sutarties su draudiku pagrindu, bei žalos (nuostolių) ir reikalavimo išmokėti draudimo išmoką dydžio nustatymas⁵⁰.

Lietuvos draudimo įstatyme 2 str. 25 d. pateiktas draudimo tarpininkavimo apibrėžimas iš esmės apibrėžia galimas draudimo tarpininkavimo ribas, bei gana tiksliai nusako kokia veikla nėra laikoma draudimo tarpininkavimu. Šis apibrėžimas taikomas tiek priklausomiems, tiek nepriklausomiems draudimo tarpininkams ir apibrėžia jų bendrą bruožų specifiką.

Siekiant kuo aiškiau apibrėžti draudimo tarpininkų pareigas atskleisti informacijos turinio skirtumus, visų pirma, turime apžvelgti, kaip įstatymų leidėjas apibrėžia priklausomus bei nepriklausomus draudimo tarpininkus.

Priklausomas draudimo tarpininkas – draudimo agentas – asmuo, vykdamas draudimo tarpininkavimo veiklą vieno ar keleto draudimo bendrovių vardu ir dėl jų interesų. Draudimo agentui tuo pačiu metu draudžiama vykdyti draudimo tarpininkavimo veiklą, susijusią su draudimo sutartimis, kurių apsauga yra tokia pati ar panaši, dviejų ar daugiau draudimo bendrovių vardu ir dėl jų interesų, t. y. draudimo agentas tuo pačiu metu gali pasiūlyti sudaryti konkrečią draudimo sutartį tik su viena draudimo bendrove.⁵¹ Iš pateikto apibrėžimo matome, kad priklausomas draudimo tarpininkas gali atstovauti tik vieną draudimo įmonę siūlydamas konkretų produktą. Praktikoje yra situacijų, kai vienas priklausomas draudimo tarpininkas veikia kelių draudikų interesais ir taip pažeidžia paties priklausomo draudimo tarpininko prigimtį. Draudimo priežiūros komisija tokiu atveju laikosi gana griežtos pozicijos ir dauguma piktnaudžiaujančių priklausomų tarpininkų būna nubausti.

Nepriklausomų draudimo tarpininkų – draudimo brokerių – užduotis yra profesionaliai ir kompetentingai patarti klientui, parenkant adekvačią draudimo apsaugą, derėtis su draudimo bendrovėmis dėl sąlygų bei konkurencingų kainų, užtikrinti patikimą perdraudimą, padėti draudžiamųjų įvykių atvejais, užtikrinant sklandų ir greitą jų suregulavimą. Draudimo brokeris

⁵⁰ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 2 str. 25 d. // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246

⁵¹ Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2007 m. metinė ataskaita „Draudimas Lietuvoje“.

privalo konsultuoti klientą, atlikęs išsamią rinkoje siūlomų draudimo produktų analizę, kad galėtų rekomenduoti klientui sudaryti jo poreikius ir lūkesčius atitinkančią draudimo sutartį. Siūlydamas tam tikrą draudimo produktą, draudimo brokeris privalo tinkamai išaiškinti ir nurodyti pagrindines priežastis, kuriomis remdamasis jis klientui parinko ir pasiūlė konkretų draudimo produktą. Taip pat teikdamas pasiūlymą draudimo brokeris turi suteikti galimybę klientui pačiam pasirinkti vieną iš keleto analogiškų draudimo produktų, kuriuos teikia skirtingos draudimo įmonės⁵².

Draudimo tarpininkų pareiga atskleisti informaciją draudikui pasižymi tam tikra specifika ir atskirais teisės aktais nėra reglamentuota. 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimas N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ apibrėžia tik draudimo tarpininkų pareigą teikti informaciją klientams. Svarbu nepamiršti, kad draudimo tarpininkai veikdami specifinėje terpėje, kaip tarpinė grandis tarp vartotojo ir draudiko, turi išsamių pareigų ir draudimo įmonei, kurios paslaugą siūlo klientui.

Kadangi Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ visi punktai šio darbo 2.1.1 skirsnyje jau buvo iš esmės išnagrinėti ir pateiktos išvados, šiame skirsnyje visas dėmesys bus sukonzentruotas ties draudimo tarpininkų pareiga atskleisti informaciją draudikui.

Informacijos atskleidimas draudikui pasižymi tam tikra specifika, kurią reikėtų išskirti atsižvelgiant į draudimo tarpininkavimo būdą (priklausomas ar nepriklausomas draudimo tarpininkas). Šis išskyrimas tikslingas dėl skirtingų pasekmių už pareigos atskleisti informaciją pažeidimą.

Nors pats pareigos atskleisti informaciją turinys yra panašus tiek priklausomiems, tiek nepriklausomiems draudimo tarpininkams, tačiau reikėtų pažymėti, kad draudimo tarpininkas privalo užtikrinti sklandų ir nenutrūkstamą informacijos srautą tarp draudėjo ir draudiko. Vykdydami draudimo tarpininkavimo veiklą draudimo tarpininkai privalo draudimo įmonei atskleisti visą informaciją, kurią gavo iš draudėjo ryšium su draudimo objektu, kad draudikas galėtų tinkamai ir teisingai įvertinti riziką, bei paskaičiuoti draudimo įmoką⁵³.

Tiek priklausomi draudimo tarpininkai, tiek draudimo brokeriai privalo gerai išmanyti siūlomus draudimo produktus. Draudimo brokeriams keliami aukšti profesinių žinių reikalavimai, tikrinami Draudimo priežiūros komisijos rengiamo draudimo brokerių kvalifikacinio egzamino metu⁵⁴. Tuo tarpu draudimo agentai turi gerai išmanyti tik konkrečios draudimo bendrovės produktus. Todėl galima teigti, kad didesnio profesionalumo ir

⁵² Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2007 m. metinė ataskaita „Draudimas Lietuvoje“.

⁵³ M. Clarke. Policies and Perceptions of Insurance Law in the Twenty – First Century. Oxford university Press, 2005, p. 73.

⁵⁴ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 151 straipsnis // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246, reglamentuoja draudimo brokeriui keliamus profesinės veiklos reiklavimus.

kvalifikacijos reikalauja nepriklausomas draudimo tarpininkavimas, taip pat ir didesnės atsakomybės už netinkamą informacijos atskleidimą.

Draudimo brokerių veiklos priežiūrą vykdo Draudimo priežiūros komisija, o už priklausomų draudimo tarpininkų veiklą tiesiogiai yra atsakingos draudimo įmonės, kurioms jie atstovauja⁵⁵.

Draudimo įstatymo 170 straipsnio 4 dalies analizė, taip pat patvirtina, jog draudimo įmonė, kurios interesais veikia priklausomas draudimo tarpininkas atsako už šio draudimo tarpininko veiksmus prieš sąžiningus trečiuosius asmenis⁵⁶. Todėl priklausomo draudimo tarpininko netinkamas pareigos informuoti draudiką vykdymas, niekaip neįtakoja sąžiningo trečiojo asmens, bei draudikas negali atsisakyti mokėti draudimo įmokos ar ją mažinti.

Draudimo tarpininkui veikiant draudėjo interesais, jis privalo draudikui atskleisti visą jam žinomą informaciją apie draudimo objektą, kurią draudimo tarpininkui atskleidė draudėjas, taip pat visą kitą informaciją, kuri yra žinoma draudimo tarpininkui ir galėtų būti reikšminga draudikui vertinant draudžiamo objekto riziką. Svarbu paminėti, kad draudimo tarpininkui turėtų būti žinomos visos aplinkybės, kurias jis turėtų žinoti, atsižvelgdamas į įprastą veiklos praktiką⁵⁷.

Remiantis įprastos veiklos praktikos apibrėžimu, taip pat reikėtų pažymėti, kad tiek priklausomas, tiek nepriklausomas draudimo tarpininkas pagal savo kaip profesionalaus draudimo rinkos atstovo požymius, prieš pateikdamas duomenis draudikui dėl ketinamos sudaryti draudimo sutarties, turi visų pirma šiuos duomenis objektyviai surinkti.

Šias nuostatas buvo patvirtintos byloje Warren v. Henry Sutton (1976 m., Didžioji Britanija), kuomet draudimo tarpininkas nepaklausė kliento apie jo vairavimo istoriją, o draudėjas pats šios informacijos neatskleidė⁵⁸. Nutikus įvykiui, draudiko reikalavimu draudimo sutartis buvo pripažinta negaliojančia dėl informacijos netinkamo atskleidimo draudikui, taip pat buvo nustatyta, kad draudimo tarpininkui kyla atsakomybė prieš draudėją dėl netinkamų profesinių pareigų vykdymo⁵⁹.

Nors draudimo tarpininkų pareiga dėl tinkamo informacijos turinio pateikimo formaliai yra įtvirtinta, tačiau remiantis faktu, jog nėra susiformavusios praktikos, galime daryti išvadą, kad draudimo įmonės linkusios prisiimti riziką ir atsakomybę dėl draudimo tarpininkų veiklos tinkamai neinformuojant jų. Racionaliai, tai nesunku paaiškinti, kadangi draudimo tarpininkai

⁵⁵ Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2007 m. metinė ataskaita „Draudimas Lietuvoje“. Vilnius, 2007.

⁵⁶ Įtvirtinta norma nustato, jog pinigus draudėjui sumokėjus priklausomam draudimo tarpininkui laikoma, jog jie yra sumokėti draudikui tinkamai. Tačiau pažvelgę į draudimo kompanijų standartines draudimo sutarties sąlygas ir juose nurodytą atsiskaitymo tvarką, galime išvelgti prieštaravimų tarp draudimo įstatymo 170 str. 4 d. ir šių sutarties sąlygų reikalavimų. Šiuo atveju didesnę dėmesį draudimo įmonių standartinėms sąlygoms, turėtų skirti draudimo priežiūros komisija, kuri faktiškai vykdo vartotojų teisių apsaugą draudimo srityje.

⁵⁷ Hardy Ivamy, E.R. General Principles of Insurance Law. Sixth Edition. London 1993, p. 569-570.

⁵⁸ Kazimieras Zaveckas. Daktaro disertacija „Pareigos atskleisti informaciją draudimo santykiuose turinys“

⁵⁹ Hardy Ivamy, E.R. General Principles of Insurance Law. Sixth Edition. London 1993, p. 545-546.

užima nemažą draudimo rinkos dalį, o konkurencija Lietuvos draudimo rinkoje tikrai didelė, todėl šiuo metu draudimo tarpininkai, ypač nepriklausomi, gali diktuoti tam tikras savo sąlygas. Aišku, reiktų pažymėti, kad ateityje ši situacija turėtų keistis, priešastis turėtų būti ta, jog objektyviai draudimo tarpininkavimo institutas dar yra „jaunas“ Lietuvos teisinėje sistemoje ir nėra galutinai susiformavęs, todėl praktika turėtų ateiti palaipsniui.

Draudimo tarpininkų pareiga atskleisti informaciją draudikui ypatingai svarbi, nes tik tinkamai informuotas draudikas gali objektyviai įvertinti riziką. Kadangi draudimo sutartis yra rizikos sutartis, tai šiuo atveju draudimo tarpininkas privalo veikti sąžiningai ir tinkamai informuoti draudiką dėl svarbių aplinkybių. Neužtikrinus šios pareigos tinkamo įgyvendinimo, draudimo rinka objektyviai negalėtų egzistuoti, nes draudimo interesas atsirastų jau žinant apie galimus nuostolius.

Šiuo atveju, draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją reikšmė yra kertinė, siekiant užtikrinti, kad draudimo sutartis atitiktų savo prigimtinių pobūdį ir abiems šalims būtų lygios galimybės vertinti draudžiamo įvykio tikimybę

2.3 Konfidencialumo principo ir pareigos atskleisti informaciją ryšys

Šiuolaikinėje visuomenėje informacija įgauna vis didesnę vertę, todėl svarbu tinkamai apibrėžti ribas, kokią informaciją yra privaloma pateikti sudarant draudimo sutartį, o kurios pateikimas galėtų būti įvardintas, kaip draudimo įmonės ar draudimo tarpininko piktnaudžiavimas. Šioje situacijoje svarbų vaidmenį atlieka draudimo tarpininkai, kadangi jie kaip draudimo rinkos specialistai asmeniui turėtų padėti ir patarti, kokia informacija galimai gali draudimo įmonės piktnaudžiauti ir ji nėra privaloma atskleisti⁶⁰.

Todėl konfidencialumo principo ir draudimo tarpininko pareigos atskleisti informaciją ryšys, pasireiškia tuo aspektu, jog draudimo tarpininkas, kaip ir draudimo, įmonė yra suinteresuoti turėti kuo daugiau informacijos apie konkretų draudimo subjektą. O tas suinteresuotumas sąlygoja piktnaudžiavimo galimybę, todėl šią situaciją bus siekiama objektyviai apžvelgti ir paanalizuoti.

➤ 2.3.1 Asmens duomenų apsauga

⁶⁰ Kaip pavyzdys galėtų būti situacija, kai žmogus pirmą, kartą kreipiasi į atitinkamą draudimo kompaniją siekdamas apsidrausti (taip pat kreipiasi dėl draudimo atnaujinimo ryšium su tuo prašoma pateikti naujos informacijos), draudimo kompanijos iš tokio asmens yra prašoma objektyviai per daug asmens duomenų. Draudikas siekdamas kuo geriau išigilinti į asmens visuomeninę padėtį pageidauja informacijos tiek apie darbovietę, tiek apie šeimyninę padėtį, artimiausius gimines, draugus, net laisvalaikio leidimo būdą. Nors ši informacija nėra privaloma asmeniui pateikti, tačiau faktas, jog žmogus dažnai neinformuojamas iki galo kokiais tikslais ši informacija bus naudojama, koks asmenų ratas ta informacija disponuos ir kokia šios informacijos saugumo garantija.

Pagrindinis įstatymas Lietuvos Respublikoje reglamentuojantis asmens duomenų apsaugą yra Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, kurio tikslas ginti žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumo teisę ryšium su asmens duomenų tvarkymu⁶¹.

Siekiant kuo tiksliau apžvelgti esamą padėtį asmens duomenų apsaugoje, kai asmuo kreipiasi į draudimo tarpininką, svarbu apsibrėžti kas yra asmens duomenys, - tai, bet kuri informacija, susijusi su fiziniu asmeniu – duomenų subjektu, kurio tapatybė yra žinoma arba gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta pasinaudojant tokiais duomenimis kaip asmens kodas, vienas arba keli asmeniui būdingi fizinio, fiziologinio, psichologinio, ekonominio, kultūrinio ar socialinio pobūdžio požymiai⁶². Kadangi draudimo sutartyse identifikuoti draudėjui naudojami asmens kodai, tai reikėtų pažymėti, kad tokia informacija yra riboto naudojimo ir Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 7 straipsnio 3 dalis⁶³ imperatyviai nurodo galimus asmens kodo naudojimo tikslus, kai nėra duomenų subjekto (šiuo atveju draudėjo) sutikimo.

Draudimo tarpininkai nepatenka į juridinių asmenų tarpą, kurie galėtų naudoti tokius asmens duomenis, kaip asmens kodas, be duomenų subjekto sutikimo. Reikėtų pažymėti, kad draudimo tarpininkas privalo informuoti klientą, kuris kreipėsi į jį, koku būdu ir kokia tvarka yra ir bus tvarkomi jo duomenys.

Praktikoje siekiant išvengti didesnio formalizmo ir draudimo tarpininkams palengvinant duomenų surinkimą, bei pateikimą draudikui, kas yra draudimo tarpininko pareigos atskleisti iš draudėjo surinktą informaciją tiesioginis įgyvendinimas, naudojama tokia veiklos formulė:

Draudikai pagal asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą yra duomenų valdytojai. Jie asmens duomenų apsaugos inspekcijoje registruoja⁶⁴ draudimo tarpininkus kaip duomenų tvarkytojus, taip eliminuodami pareigą draudimo tarpininkui gauti duomenų subjekto sutikimą.

Tokiu atveju draudimo tarpininkas, veikdamas kaip duomenų tvarkytojas, gali teisėtai disponuoti iš draudėjo surinkta informacija, tuo pačiu ir asmens kodu. Tačiau, problema iškyla, jei asmuo kreipėsi į draudimo tarpininką iš jo realiai negautų informacijos, koku būdu ir tvarka yra tvarkomi jo duomenys.

Šiuo atveju institucija, kuri turėtų užtikrinti teisėtą asmens duomenų naudojimą yra Asmens duomenų apsaugos inspekcija. Nors teisinis reglamentavimas yra aiškus ir nedviprasmiškas, tačiau teisės normų įgyvendinimas sukelia tam tikrų abejonių. Faktas, jog draudimo tarpininkų veikloje susiklosčiusi nevienoda praktika dėl asmens duomenų tvarkymo, kuomet vienu atveju duomenų subjektas privalo duoti sutikimą dėl asmens duomenų tvarkymo,

⁶¹ Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 1 straipsnio 1 dalis // Valstybės žinios. 2003, Nr. 15-597

⁶² Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 2 straipsnio 1 dalis // Valstybės žinios. 2003, Nr. 15-597

⁶³ Valstybės žinios. 2003, Nr. 15-597

⁶⁴ Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-09-24]. Prieiga per internetą: <http://db.ada.lt/>

kitu atveju draudimo tarpininkas asmens duomenis gali tvarkyti kaip draudiko įregistruotas duomenų tvarkytojas, sudaro galimybes piktnaudžiauti. Manytume, Asmens duomenų apsaugos inspekcija turėtų nustatyti vieną iš šiuo metu naudojamų asmens duomenų tvarkymo būdų ir taip būtų išvengta galimo klientų klaidinimo, kai bendraujant su vienu draudimo tarpininku jam reikia pasirašyti atskirą sutikimą dėl asmens duomenų tvarkymo, kitu atveju kliento asmens duomenys tvarkomi be atskiro sutikimo. Nustatytas konkretus asmens duomenų tvarkymo būdas sąlygotų aiškesnę, bei visapusiškesnę asmens duomenų apsaugą.

2.3.2 Informacijos panaudojimas draudimo tarpininkavime

Kadangi draudimo sutartis yra specifinė, reikalaujanti pateikti visą informaciją, kuri susijusi su draudžiamu objektu⁶⁵ (jei draudžiama gyvybė, draudikas turi teisę reikalauti pateikti informaciją apie kliento sveikatos būklę, persirgtas kritines ligas; kelionės draudimo atveju draudikas vertina riziką dėl vyresnių asmenų ir jų sveikatos būklės). Draudimo tarpininkų bei klientų abipusiai santykiai turi būti grindžiami pasitikėjimu, kad klientas galėtų patikėti informaciją, kuri dažnai yra asmeninė ir ne viešo naudojimo. Todėl draudimo tarpininkai šią kliento informaciją privalo naudoti griežtai tik pagal kliento nurodymus, negali būti jokio savanaudiško šios informacijos naudojimo.

Civiliniame kodekse dėl informacijos konfidencialumo yra išskirta tik draudiko atsakomybė, todėl žvelgiant į ateities perspektyvas, bei į tai, kad vis daugiau draudimo sutarčių sudaroma naudojantis draudimo tarpininkų paslaugomis, atskira dalimi turėtų būti reglamentuota ir draudimo tarpininko atsakomybė dėl netinkamo ir (ar) aplaidaus konfidencialios informacijos naudojimo.

Tuo tarpu draudimo įstatymo 149 straipsnio 2 dalis pažymi, kad draudimo brokerių įmonė privalo veikti draudėjo, apdraustojo, naudos gavėjo ar nukentėjusiojo trečiojo asmens interesais, bei privalo atlyginti šių asmenų patirtus nuostolius, dėl šios pareigos nevykdymo. Šiuo atveju, tai galėtų apimti ir neleistiną informacijos naudojimą. Žinoma įtvirtinus tiesiogiai tai reglamentuojančią teisės normą būtų įnešta aiškumo, bei tikslumo.

Tačiau svarbu nesuabsoliutinti konfidencialumo principo ir paminėti, kad šis principas turi ir išimčių. Visų pirma tai sietina su draudimo tarpininko pareiga informuoti draudiką apie visas draudimo sutarties sudarymui ir vykdymui reikšmingas aplinkybes⁶⁶.

⁶⁵ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.993 straipsnis reglamentuoja draudėjo pareigą atskleisti informaciją draudikui, tačiau draudėjui veikiant per draudimo tarpininką automatiškai visa informacija privalo būti atskleista jam, t.y. draudimo tarpininkas įgauna galimybę disponuoti konfidencialia informacija. Taip pat Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.995 straipsnis reglamentuoja draudikui pateiktos informacijos konfidencialumą, šioje situacijoje vėlgi nėra užsiminta apie draudimo tarpininkus.

⁶⁶ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.933 str. 1d. // patvirtinto 2000 m. liepos 18 d. įstatymu Nr. VIII-1864 // Valstybės žinios, 2000-09-06, Nr. 74-2262.

Remiantis užsienio šalių praktika, manytume ir Lietuvoje turėtų būti pritaikoma nuostata, jog draudimo tarpininkas atleidžiamas nuo konfidencialumo pareigos, jei informacijos atskleidimo reikalauja viešas interesas, viešas saugumas, sukčiavimo ar piktnaudžiavimo teise galimybės eliminavimas, tam tikros įstatymų numatytos teisinės pareigos, bei kitos panašios situacijos⁶⁷.

Žinoma sunku būtų apibrėžti draudimo tarpininkų konfidencialumo pareigos ribas, vien dėl to, kad jie turi pareigų, tiek draudėjui, tiek draudikui.

Nors Lietuvos teisės sistemoje⁶⁸ draudimo tarpininkas įtvirtintas kaip draudėjo atstovas, manytina, kad jis veikdamas kaip draudimo rinkos specialistas turėtų rasti abipusį kompromisą, bei atsižvelgti tiek į draudėjo interesus siekdamas pateikti tik tą informaciją, kuri reikalinga ir būtina, bei atsakyti draudikui dėl nepagrįstos informacijos prašymo. Jeigu remiantis civilinio kodekso 6.993 straipsnio 2 dalimi, pripažintume, kad draudimo tarpininkas turi platesnę pareigą pateikti informaciją draudikui apie visas draudimo sutarties sudarymui ir vykdymui esmines aplinkybes, negu turi pats draudėjas, tokiu atveju draudikas, kaip viena iš sutarties šalių, įgytų pranašumą prieš draudėją. Žvelgiant į šią normą svarbu paminėti, kad draudikas, norėdamas gauti papildomos informacijos, visuomet gali raštu paprašyti paaiškinti tam tikras aplinkybes ar suteikti papildomos informacijos⁶⁹.

Kadangi draudimo įmonė draudimo teisiniuose santykiuose yra stipresnė šalis, žinanti visą draudimo santykių specifiką, todėl draudimo tarpininkas turėtų būti aktyvesnis draudėjo pusės atstovas, bei vengti veikti prieš draudėjo interesus, jei draudikas imperatyviai nenurodo pateikti tam tikrą informaciją. Tokiu atveju būtų išlaikyta draudimo sutarties šalių lygiateisiškumas.

Šiuo atveju pažymime, jog konfidencialumo principas draudimo tarpininkui turėtų būti ta gairė, kuria jis privalo vadovautis savo darbe, bei siekti užtikrinti, kad informacija, bei jos turinys bus naudojamas tik konkrečioje situacijoje, ir nustatytais tikslais.

III. INTERESŲ KONFLIKTAS

3.1 Interesų konflikto kilmė ir bendrosios jo kilmės priežastys

Interesų konfliktas draudimo tarpininkų veikloje yra bene labiausiai teisinėje visuomenėje eskaluojamas klausimas, kuris tiesiogiai susijęs su draudimo tarpininkų pareiga atskleisti informaciją. Šis klausimas aktualus tiek Lietuvos, tiek užsienio šalių teisinėje praktikoje.

⁶⁷ Henley Christopher. The Law of insurance broking. 2nd edition. London, 2004, p. 45.

⁶⁸ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 149 straipsnio 2 dalis // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246.

⁶⁹ Tomas Talutis. Daktaro disertacija „Nepriklausomų draudimo tarpininkų veiklos ypatumai“, p. 179-180.

Iš esmės interesų konfliktas draudimo tarpininkų veikloje yra inspiruotas paties draudimo tarpininkavimo kilmės. Draudimo tarpininkai yra pelno siekiantys ūkio subjektai. Draudimo tarpininkavimo veikla užsiima asmenys, siekiantys iš šios veiklos gauti atlyginimą. Pelno siekimas Lietuvos Aukščiausiojo teismo praktikoje įtvirtintas kaip vienas pagrindinių ūkio subjektų bruožų⁷⁰.

Vertinant draudimo tarpininkų veikloje kylantį interesų konfliktą, reikėtų pažymėti, kad pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas nepriklausomiems draudimo tarpininkams.

Priklausomam draudimo tarpininkui nėra būdinga interesų konflikto problema⁷¹. Priklausomi draudimo tarpininkai turi ribotas galimybes palyginti alternatyvius skirtingų draudimo įmonių pasiūlymus. Draudimo įstatymo 170 straipsnio 2 dalyje pažymėta, jog priklausomam draudimo tarpininkui draudžiama tuo pačiu metu vykdyti draudimo tarpininkavimo veiklą dviejų ar daugiau draudikų vardu ir dėl jų interesų, susijusių su draudimo sutartimis, kurių draudimo apsauga yra tokia pati ar panaši⁷².

Kadangi priklausomas draudimo tarpininkas veikia konkretaus draudiko pavedimu ir siūlo tik konkretų produktą, tai draudėjui yra įprasta ir suprantama, jog jo sumokėtos draudimo įmokos procentinė dalis bus skirta priklausomo draudimo tarpininko atlyginimui (draudikas priklausomam draudimo tarpininkui moka atlyginimą kaip atstovaujамasis savo atstovui).

Iš karto reikėtų pažymėti, kad nepriklausomų draudimo tarpininkų veikloje šis atlyginimo mokėjimo principas nėra taikomas. Pagal bendrą Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nurodytą taisyklę⁷³, atstovas veikia išskirtinai atstovaujamojo interesais. Tačiau pažvelgę į susiformavusią nepriklausomo draudimo tarpininko veiklos apmokėjimo tvarką, konstatuojame, kad draudimo tarpininkas atlyginimą gauna iš draudiko.

Šiuo atveju ir iškyla interesų konfliktas, kuris realiai įstatymais ar poįstatyminiais aktais nėra ribojamas. Nepriklausomas draudimo tarpininkas privalo veikti draudėjo, apdraustojo, naudos gavėjo ar nukentėjusiojo trečiojo asmens interesais⁷⁴. Taip įtvirtinama imperatyvi norma, jog nepriklausomas draudimo tarpininkas yra draudėjo atstovas ir privalo veikti jo interesais. Tačiau susidariusi praktika yra prieštaringa įstatymuose įtvirtintoms nuostatomis ir suponuoja interesų konflikto galimybę, kadangi atstovaujамasis (draudėjas) nežino, koks ir kokia forma yra jo atstovo (nepriklausomo draudimo tarpininko) atlyginimas už jam suteiktas paslaugas.

⁷⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. liepos 10 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Minestas“ v. UAB „Rialsta“

⁷¹ Kazimieras Zaveckas. Daktaro disertacija „Pareigos atskleisti informaciją draudimo santykiuose turinys“, p. 154.

⁷² *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 94-4246.

⁷³ Mikelėnas, V.; Bartkus, G.; Mizaras, V.; Keserauskas, Š. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys. – Vilnius: Justitia, 2002, p. 269.

⁷⁴ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 149 straipsnio 2 dalis // *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 94-4246.

Nepriklausomas draudimo tarpininkas įvardijamas kaip asmuo veikiantis nepriklausomai nuo draudimo įmonių ir neturintis jokių ryšių su jomis⁷⁵, jo veikla tiesiogiai pasireiškia kaip draudimo rinkos profesionalo, padedančio klientui sudaryti draudimo sutartį, tačiau atlyginimą jis gauna iš draudiko, kurio vardu sudaro draudimo sutartį. Šiuo atveju draudimo tarpininko atlyginimas tiesiogiai priklauso nuo draudimo įmokos dydžio - kuo ji didesnė, tuo didesnę atlyginimą gaus draudimo tarpininkas. Todėl teisinėje visuomenėje vis keliamas klausimas, ar draudimo tarpininkas neprivalo draudėjui atskleisti savo atlyginimo už jo sudaromą draudimo sutartį. Vienas svarbesnių siekių įtvirtinti visuotinę draudimo tarpininkų pareigą atskleisti savo atlyginimą, buvo prieš sudarant 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/92/EB pateiktas Europos vartotojų sąjungų biuro siūlymas⁷⁶. Reikėtų pažymėti, kad šis pasiūlymas buvo atmetas dėl daugumos Europos Sąjungos valstybių narių ir šios verslo šakos atstovų.

Apibendrinant anksčiau pateiktą informaciją, reikėtų pasakyti, kad Lietuvoje ši ydinga praktika, dėl draudimo tarpininko komisinio mokėjimo, perimta iš Vakarų šalių suformuoto papročio, todėl tikrasis šio interesų konflikto kilmės šaltinis vis dėl to turėtų būti draudimo tarpininkų suinteresuotumas kuo didesniu pelnu. Todėl siekis padaryti kuo skaidresnę draudimo rinką bei draudimo tarpininkavimo paslaugas turėtų būti ne tik vartotojų, kurių interesus dažniausiai ir apima ši spraga, tačiau ir pačių draudimo tarpininkų pareiga ir noras tinkamai ir efektyviai užtikrinti draudimo santykių fiduciarumą (didžiausią šalių pasitikėjimą).

Šiuo atveju 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo ir nutarime N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ įtvirtinta nuostata, dėl draudimo tarpininkų valdymo ryšių su draudiku atskleidimo, nėra pakankama priemonė, kuri eliminuotų interesų konfliktą.

Žvelgiant į naujausias tendencijas ir Draudimo priežiūros komisijos pateiktą nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ pakeitimo projektą, galima tvirtinti, kad Draudimo priežiūros komisijos pozicija yra įtvirtinti nuostatą - atskleisti draudimo tarpininkų gaunamą atlyginimą. Manytina, jog priėmus šiuos pakeitimus galima būtų tikėtis žengti žingsnį į priekį siekiant išvengti interesų konflikto draudimo tarpininkų veikloje.

Būtina paminėti, kad draudimo tarpininkų interesų konfliktas gali kilti ir perdraudimo teisiniuose santykiuose. Šiuo atveju galima situacija, kuomet draudimo tarpininkas klientui siūlo

⁷⁵ 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ 1.3 ir 1.4 punktai ir 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo 12 straipsnio 1 dalies a - d punktai įtvirtina draudimo tarpininko pareigą atskleisti informaciją apie savo asmenį, bei ryšius su draudikais.

⁷⁶ Commission of the European Communities. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation. COM (2000) 511 final – COD 2000/0213. Brussels. 20.09.2000. Official Journal C 29E, 30.1.2001.

draudimo paslaugas tik tų draudikų, kurie sutinka perdrausti rizikas pas tarpininko siūlomą perdraudiką. Šiuo atveju draudimo tarpininkas iš vienos draudimo sutarties gali gauti dvigubą atlyginimą: už draudimo sutarties tarp kliento ir draudiko sudarymą ir perdraudimo sutarties tarp to pačio draudiko ir perdraudiko sudarymą. Ši situacija aiškiai sąlygoja draudimo tarpininko interesų konfliktą ir objektyviai gali pažeisti kliento interesus⁷⁷.

Draudimo tarpininkų interesų konfliktas taip pat gali atsirasti ir draudimo tarpininkui vykdant draudiminių įvykių administravimo veiklą draudiko pavedimu. Interesų konfliktas gali kilti draudimo tarpininkui siūlant sudaryti draudimo sutartį su tuo draudiku, kurio interesais taip pat galėtų vykdyti draudiminio įvykio administravimo veiklą. Tokiu atveju draudimo tarpininkas gautų atlyginimą ne tik už draudimo sutarties sudarymą, tačiau galėtų gauti papildomą naudą klientui patyrus draudiminį įvykį.

Esant tokiai situacijai galima būtų atsižvelgti į CESR (Europos vertybinių popierių rinkos priežiūros institucijų komiteto) rekomendacijas dėl interesų konflikto. Manytina, pagrindiniai principai dėl interesų konflikto gali būti pritaikomi ir draudimo tarpininkavimo veikloje. Pagrindinės komiteto išsakytos nuostatos yra:

1. Iš anksto identifikuoti galimą interesų konfliktą.
2. Vengti interesų konflikto.
3. Atskleisti interesų konfliktą.

Vadovaujantis šiomis nuostatomis ir identifikavus situaciją, kuomet draudimo tarpininkas gali pakliūti į interesų konfliktą, jis nedelsiant turėtų informuoti klientą ir atskleisti visą reikalingą informaciją. Kadangi draudimo tarpininko interesų konfliktas gali pažeisti kliento teisėtus lūkesčius, sprendžiant šią situaciją, turėtų būti įtvirtinta draudimo tarpininko pareiga atskleisti galimą interesų suderinamumo problemą. Interesų konflikto atskleidimas galėtų užtikrinti visos draudimo tarpininkavimo rinkos skaidrumą bei lemti didesnę pasitikėjimą draudimo tarpininkais.

3.2 Draudiko draudimo tarpininkui mokamas atlyginimas

Kaip minėta anksčiau draudikas draudimo tarpininkui moka atlyginimą – procentinę išraišką nuo draudimo įmokos. Kokį procentą atlyginimo nuo konkrečios draudimo sutarties draudimo tarpininkas gauna, nustatoma sutartyse su draudikais. Šis klausimas nėra reglamentuojamas jokiais teisės aktais, todėl šis susitarimas priklauso vien tik nuo sutarties šalių (t.y. draudiko ir draudimo tarpininko) derybinių galių. Todėl galima konstatuoti, kad bent minimali priežiūra šioje srityje būtina. Tai galima pagrįsti ir faktu, jog dominuojantis draudimo

⁷⁷ March & McLennan viena didžiausių brokerių įmonių pasaulyje buvo apkaltinta dėl susitarimų su draudikais, kuomet nurodydavo neteisingą draudimo paslaugos kainą. Tyrimo metu nustatyta, kad interesų konfliktas atsirado būtent dėl to, kad draudimo tarpininkas atlyginimą gaudavo ir iš kliento ir iš draudiko.

tarpininkas gali sudaryti problematiškesnes sąlygas į rinką patekti silpnesniems draudikams, arba tiesiog gali koncentruotis ties tam tikru draudiku ir taip iškreipti rinką. Nors duomenys šiuo klausimu Draudimo priežiūros komisijos yra renkami, tačiau efektyvių priemonių daryti įtaką tokiems laisvai rinkai prieštaraujantiems veiksams reguliuoti, Draudimo priežiūros komisija neturi.

➤ 3.2.1 Draudimo tarpininkų komisiniai ir tiesioginis jų suinteresuotumas didesniu pelnu

Siekiant tinkamai atskleisti problemą dėl draudimo tarpininkų interesų konflikto ir galimo pareigos atskleisti informaciją apie savo gaunamą atlyginimą nevykdymą, reikėtų tinkamai išanalizuoti gaunamo komisinio atlyginimo sudėtį. Šiuo atveju, manytume, svarbus aspektas yra tai, kad draudimo tarpininkui mokamas atlyginimas yra rezultato atlyginimas, t.y. jis mokamas ne už pastangas, ne už pati draudimo tarpininkavimą, bet tik tuo atveju jei tarp draudiko ir draudėjo yra sudaroma draudimo sutartis⁷⁸. Tam tikrais atvejais draudimo sutarties sudarymas dar negarantuoja draudimo tarpininkui atlyginimo, kadangi komisinis atlyginimas draudimo tarpininkui mokamas tik realiai draudikui gavus draudimo įmoką, tai tuo atveju, kai draudėjas tampa nemokus, ar atsisako mokėti, draudimo tarpininkas gali likti be savo atlyginimo. Taip pat svarbu paminėti, kad draudėjui nutraukus draudimo sutartį ir susigrąžinus nepanaudotą įmokos likutį, draudimo tarpininkas taip pat privalo savo komisinį atlyginimą susimažinti atitinkama dalimi ir grąžinti draudikui.

Žvelgiant į pateiktus faktus pasidaro aišku, kad draudimo tarpininkas realiai gauna atlyginimą ne už savo tiesioginį darbą, t.y. draudimo tarpininkavimą, bet už draudikui draudėjo sumokėtą draudimo įmoką. Tokiu atveju draudimo tarpininkai praranda ekonominį suinteresuotumą siekti sumažinti draudimo įmoką ir patenka į interesų konfliktą. Draudimo tarpininkų siekis veikti kliento interesais lieka tik moralinė nuostata.

Draudimo tarpininkų atlyginimo atskleidimo problematikai ir iš to kylančiam interesų konfliktui atskleisti, taip pat reiktų paanalizuoti ir iš tam tikrų draudikų ir draudimo tarpininkų atskirų susitarimų dėl papildomo komisinio atlyginimo. Draudimo tarpininkas, kaip minėta anksčiau, yra pelno siekiantis juridinis asmuo, todėl draudiko pasiūlymas tam tikromis sąlygomis gauti papildomą užmokestį, dažniausiai draudimo tarpininkui yra priimtinas. Šį faktą galima iliustruoti artimos kaimynės Estijos pavyzdžiu. Estijoje papildomas (arba kitaip vadinamas laiptuotas) komisinis draudimo tarpininko atlyginimas yra draudžiamas. Šis faktas paaiškinamas labai paprastai, kadangi esant didesniai draudimo tarpininko suinteresuotumui draudėjui

⁷⁸ Talutis Tomas. Nepriklausomų draudimo tarpininkų atlyginimo atskleidimo problematika. – Vilnius. Teisė: Mokslo darbai. 2007, t. 62.

parduoti tam tikrą specifinį produktą, nuo kurio jis gautų papildomą atlyginimą, galimas rinkos iškreipimas ir tiesioginis draudėjo interesų pažeidimas. Aišku, šio fakto galima būtų išvengti, jeigu draudimo tarpininkas tinkamai šį faktą atskleistų klientui. Tačiau, žvelgiant į praktikoje susiformavusius santykius, draudimo tarpininko atlyginimo atskleidimo faktas vertintinas skeptiškai vien dėl to, kad tokio reikalavimo nėra įtvirtinta oficialiai. Taip pat šį faktą vaizdžiai iliustruoja tai, jog apskritai nėra jokios praktikos dėl draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją draudėjui pažeidimo.

Nagrinėjant draudiko draudimo tarpininkui mokamą papildomą atlyginimą reikėtų paminėti vieną didesnių pasaulinių skandalų šiuo klausimu. Tai būtų 2004 m. Jungtinėse Amerikos valstijose kilęs „Spitzer“ skandalas, taip pat palietęs Anglijos, bei Prancūzijos draudimo rinkas⁷⁹. Jo metu konstatuota, kad viena didžiausių draudimo brokerių įmonių dėl su draudikais pasirašytų susitarimų, dėl papildomo atlyginimo, pažeidė savo klientų interesus ir šio skandalo pasėkoje krito draudimo brokerių įmonės akcijų kursas, buvo atleista apie 3000 darbuotojų, bei privertė kitus draudimo rinkos dalyvius peržiūrėti susiformavusią praktiką⁸⁰.

Prancūzijos draudimo rinka atvirai pareiškė buvusi šokiruota Spitzer tyrimo rezultatais. Jungtinėse Amerikos Valstijose kilusio skandalo pasekme tapo vienos teisės firmos pradėtas tyrimas Londono filiale, kuris pateikė pavyzdžių dėl draudimo brokerių skatinimo naudotis konkretais draudiko paslaugomis. Tačiau, domėtasi Londone buvo daugiau dėl akcijų kainos, o ne dėl to, ar tie įtarimai tikri. Reiktų pažymėti, kad įtarimai buvo paneigti, tačiau įvairūs Londono draudimo rinkos dalyviai peržiūrėjo savo veiklos praktiką. Visą draudimo tarpininkavimo rinkos situaciją, po šio skandalo, iliustruoja vienos pirmaujančių Didžiosios Britanijos brokerių įmonės citata, jog rinka niekada nebebus tokia pati, kaip buvo⁸¹.

Manytume, atsižvelgiant tiek į Vakarų valstybių patirtį, tiek į artimos kaimynės Estijos praktiką, Lietuvoje taip pat vertėtų uždrausti draudimo tarpininkams ir draudikams susitarti dėl papildomo komisinio atlyginimo mokėjimo. Iš esmės, tai tikrai turėtų pagerinti vartotojo padėtį tikintis tinkamo jo interesų atstovavimo, bei galimo interesų konflikto eliminavimo.

➤ 3.2.2 Draudimo tarpininkų atlyginimo atskleidimo problema

Grįžtant prie draudimo santykių fiduciarumo, galima daryti išvadą, kad draudimo tarpininkas, kaip viena iš draudimo santykių šalis, turėtų atskleisti visą draudėjui rūpimą informaciją, o taip pat ir gaunamą atlyginimą. Tačiau žvelgiant į galiojančius įstatymus, bei poįstatyminius aktus, šios draudimo tarpininkų pareigos negalėtume aiškiai konstatuoti. Todėl

⁷⁹ Clarke, Malcolm. *Policies and Perceptions of Insurance Law in the Twenty-First Century*. Oxford, 2004, p. 68-69.

⁸⁰ Talutis Tomas. *Draudimo teisė: Nepriklausomų draudimo tarpininkų veilos ypatumai*. Monografija. Vilnius, 2009, p. 216-217.

⁸¹ Clarke, Malcolm. *Policies and Perceptions of Insurance Law in the Twenty-First Century*. Oxford, 2004, p. 68-69.

logiška, kad joks draudimo tarpininkas, neesant imperatyvioms normoms, savo noru neatskleis informacijos apie gaunamą atlyginimą.

Norėtume sutikti su nuomone, jog pozityviojoje teisėje esančios spragos, reglamentuojančios draudimo tarpininkų interesų konfliktą ir jų atlyginimo atskleidimą, galėtų ir turėtų būti išspręstos Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos, įgyvendinant jai suteiktą teisę nustatyti informaciją, kuri būtų privaloma teikti draudimo tarpininkams (Draudimo įstatymo 149 straipsnio 4 dalis ir 170 straipsnio 3 dalis)⁸².

Šiuo atveju būtina pažymėti, kad Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija eina teigiama linkme ir yra parengtas 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ pakeitimo projektas⁸³, kuriame yra ištruktas 24 punktas, kur nustatyta kliento teisė reikalauti draudimo tarpininką atskleisti komisinio atlyginimo dydį, kurį jis gaus, apdraudęs klientą.

Žvelgiant iš vartotojų pozicijų, jeigu ši nuostata nebus pakoreguota ir bus įgyvendinta tokia, kokia nurodyta esamame projekte, tai būtų didelis žingsnis į priekį siekiant pagerinti draudimo tarpininkų teikiamų paslaugų kokybę, bei leistų apskritai labiau pasitikėti draudimo tarpininkais.

Bandant analizuoti draudimo tarpininkų darbo pasikeitimus priėmus anksčiau minėtą pataisą, neišvengiamai kyla klausimas, ar paprastas žmogus galės tinkamai ir laiku sureaguoti į tokių teisių pasikeitimus. Čia žinoma Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija taip pat turės atlikti milžinišką švietėjišką darbą, kadangi kitu atveju nutarimo „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ pakeitimas, būtų tik priimtas formalumas, kuris bendrajame kontekste atrodytų labai pažangus ir vakarų valstybių siektinas pasiekimas, tačiau realiai paprastam vartotojui naudos neduotų.

Nagrinėjant draudimo tarpininko pareigą atskleisti informaciją ir iš to kylančias problemas, reikėtų nepamiršti ir apie galimų prieštaravimų, bei kontrargumentų tokiai pozicijai. Čia, žinoma, vertėtų prisiminti kilusią diskusiją visos Europos Sąjungos mastu, kai buvo priimama 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo.

Prieš priimant nurodytą direktyvą Europos vartotojų sąjungos biuras pateikė pasiūlymą dėl draudimo tarpininkų gaunamo atlyginimo atskleidimo⁸⁴. Tačiau buvo pateikti

⁸² Kazimieras Zaveckas. Daktaro disertacija „Pareigos atskleisti informaciją draudimo santykiuose turinys“. Vilnius, 2008, p. 157.

⁸³ Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-10]. Prieiga per internetą: <http://www.dpk.lt/projektai.phtml>.

⁸⁴ Commission of the European Communities. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation. COM (2000) 511 final – COD 2000/0213. Brussels. 20.09.2000. Official Journal C 29E, 30.1.2001, p. 245-250.

prieštaraujančių šalių argumentai, kurių vienas buvo, jog draudimo tarpininkas ne visada veikia pagal tam tikrą standartą ir esant tam tikriems atvejams, jis ne tik padeda draudėjui sudaryti draudimo sutartį, bet ir teikia pagalbą administruojant draudiminiuosius įvykius, teikia kitą būtiną pagalbą vykdant draudimo sutartį. Todėl atskleidžiant draudimo tarpininko atlyginimą nėra aiški galutinė paslaugos kaina ir jos sudėtis. Taip pat buvo argumentuojama, kad toks draudimo tarpininkų atlyginimo atskleidimas, būtų tam tikro konfidencialaus draudiko ir draudimo tarpininko susitarimo atskleidimas, kuris niekaip negalėtų daryti įtakos kokybiškesnės paslaugos suteikimui ir ši informacija draudėjui paprasčiausiai būtų perteklinė⁸⁵.

Žvelgiant į anksčiau pateiktus kontrargumentus, draudimo tarpininkų atlyginimo atskleidimui, iš esmės norisi paprieštarauti. Draudėjas, kaip atstovaujамasis, turėtų turėti galimybę esant reikalui gauti informaciją, kokiomis sąlygomis mokamas atstovo atlyginimas, kadangi jis realiai galėtų prieštarauti draudėjo interesui.

Kitų autorių pateiktos nuomonės dėl atlyginimo atskleidimo atrodo objektyvenės. Kaip pavyzdį galėtume pateikti nuomonę, jog draudimo tarpininkas iš draudiko gali gauti ne piniginių atlyginimą, bet tarkim už tam tikrą sudarytą sutarčių kiekį, įteiktą tam tikrą dovaną. Tokiu atveju atlyginimo atskleidimas neparodytų tikrosios padėties ir prarastų tikrąją savo paskirtį, t.y. atskleidimą galimo draudimo tarpininkų interesų konflikto. Taip pat visai galimas atvejis, kad atskleidus draudimo tarpininko atlyginimą draudėjas rinksis, tą produktą, pagal kurį draudimo tarpininko atlyginimas mažesnis, nesigilindamas į kitas sąlygas⁸⁶.

Žvelgiant į praktinę atlyginimo atskleidimo pusę, užkliuvo vienoje lietuviškoje interneto svetainėje, kuri siūlo apsidrausti naudojantis nepriklausomo draudimo tarpininko paslaugomis internetu⁸⁷ pateikta informacija, jog „Draudimo brokerio paslaugos yra nemokamos, nes draudimo brokeris gauna komisinių užmokesčių iš draudimo kompanijos“. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymu⁸⁸ visiškai pagrįstai galėtume teigti, kad tai yra tiesioginis vartotojo klaidinimas, nes nors atlyginimas draudimo brokeriui mokamas draudiko, tačiau jis veikia draudėjo interesais ir teigti, kad jis veikia nemokamai yra klaidinga. Tokios informacijos teikimas viešai, manytume, yra ydingas visai draudimo tarpininkavimo rinkai, nes paneigia paties draudimo brokerio nepriklausomumą. Paneigiant teiginį dėl nemokamų draudimo brokerių

⁸⁵ Kazimieras Zaveckas. Daktaro disertacija „Pareigos atskleisti informaciją draudimo santykiuose turinys“. Vilnius, 2008, p. 155.

⁸⁶ Talutis Tomas. Draudimo teisė: Nepriklausomų draudimo tarpininkų veiklos ypatumai. Monografija. Vilnius, 2009, p. 217-219.

⁸⁷ Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-17]. Prieiga per internetą: http://www.manodraudimas.lt/draudimo_brokeris.html

⁸⁸ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 149 straipsnio 2 dalis, įtvirtinta imperatyvi norma, kad draudimo brokeris privalo veikti draudėjo, apdraustojo, naudos gavėjo ar nukentėjusiojo trečiojo asmens interesais // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246.

paslaugų reikėtų pažymėti, jog draudėjo mokama draudimo įmoka ir yra dalis draudimo brokerio atlyginimo.

Jeigu asmuo nesudaro draudimo sutarties arba sudaro draudimo sutartį, tačiau jos neapmoka, draudimo brokeriai atlyginimo už suteiktas paslaugas ir atliktą darbą negauna. Todėl nėra jokio pagrindo teigti, kad draudimo brokerių paslaugos yra nemokamos. Jeigu jos būtų nemokamos, tai draudimo brokerių atlyginimas jokių būdu negalėtų įeiti į draudimo įmokos sudėtį. Tokiu atveju draudimo įmoka ir draudimo brokerių atlyginimas turėtų būti atskirti.

Šiuo konkrečiu atveju, įtvirtinus draudimo tarpininko pareigą atskleisti informaciją apie savo gaunamą atlyginimą, galima būtų tikėtis išvengti tokių klaidų.

Pažvelgus į šias anksčiau išsakytas nuomones, už ir prieš draudimo tarpininko atlyginimo atskleidimą, manytina, kad Lietuvoje įtvirtinti šią nuostatą, gali būti ne taip paprasta. Vis dėlto, draudimo tarpininkai nėra suinteresuoti būti visiškai atviri draudėjo atžvilgiu ir gali pasipriešinti šiai iniciatyvai. Tačiau atsižvelgiant į tokių teisiškai socialiai pažangių valstybių praktiką, kaip Švedija, Danija, Didžioji Britanija, kuriose įtvirtinta draudimo tarpininko pareiga informuoti klientus apie iš draudiko gaunamą atlyginimą, belieka tik palinkėti ir Lietuvoje teisiškai įtvirtinti vieną iš kertinių draudimo tarpininko pareigų, kurios pagalba būtų užkertamas kelias interesų konfliktui ir taip sąlygojamas visos draudimo rinkos didesnis skaidrumas.

➤ 3.2.3 Realios kontrolės ir sistemos trūkumas, kontroliuojant draudimo tarpininkų siekį gauti kuo didesnę pelną

Žvelgiant sistemiškai ir toliau gvildenant esamas problemas, kai draudimo tarpininkas nėra tiesiogiai įpareigotas atskleisti savo gaunamą atlyginimą, bei atsižvelgiant į galimus pakeitimus Lietuvos teisės normose reglamentuojančiose draudimo tarpininkų pareigas, tarp jų ir draudimo tarpininko atlyginimo atskleidimą. Detaliau paanalizuokime kokių būdu galėtų būti vykdoma ši pareiga ir kas turėtų užtikrinti tinkamą jos įgyvendinimą.

Pradedant nuo esamos situacijos, reikėtų pažymėti, kad tam tikrų draudimo tarpininkų koncentracija tik ties vienu draudiku yra šiandienos pavyzdys⁸⁹ ir pateikti skaičiai iliustruoja, jog šiandieninėje draudimo tarpininkų rinkoje egzistuoja tam tikrų draudikų ir draudimo brokerių įmonių susitarimų. Aišku, šiame skyriuje visas dėmesys skiriamas tik nepriklausomiems draudimo tarpininkams, kurie skirtingai nuo priklausomų draudimo tarpininkų galinčių sudaryti sutartis ir platinti draudimo sutartis atstovaudami tik vieną draudiką, turi žymiai didesnę derybinę galią pasiekti sau palankių sprendimų.

⁸⁹ Priede Nr.: 3 pateikiamas per draudimo brokerių įmones išplatintų sutarčių pasiskirstymas leidžia daryti objektyvias prielaidas, kad kai kurie draudimo tarpininkai galimai proteguoja tam tikrų draudikų produktus.

Lietuvos draudimo rinkoje nepastebima monopolizacijos požymių ir netgi galima teigti, kad konkurencija šioje srityje yra tikrai didžiulė, todėl draudimo įmonės yra suinteresuotos kuo geresnių santykių su draudimo tarpininkais palaikymu, bei siekiu juos palenkti į savo pusę. Per nepriklausomus draudimo tarpininkus 2008 metais lyginant su 2007 metais, sudarytų draudimo sutarčių išaugo 17,4 procento⁹⁰, tai liudija vis didėjančią nepriklausomų draudimo tarpininkų įtaką draudimo rinkai.

Šią informaciją, žinoma, analizuoja ir draudimo kompanijos siekiančios kuo glaudesnių ryšių su draudimo tarpininkais ir siekio parduoti kuo didesnę skaičių savo produktų. Tai yra labai aktualu nagrinėjant draudikų ir draudimo tarpininkų interesų konfliktą ir šio konflikto priežastis.

Kaip viena esminių priežasčių turėtų būti išskirta būtent didėjanti ekonominė nepriklausomų draudimo tarpininkų galia. Atsižvelgiant į pateiktas tendencijas ir galimus draudimo rinkos pokyčius, kai vis didesnis kiekis draudimo sutarčių gali būti sudaroma per nepriklausomus draudimo tarpininkus, labai logiškas atrodo Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos siekis koreguoti morališkai jau pasenusį ir nebeatitinkantį rinkos tendencijų 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimą N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“.

Naujajame šio nutarimo projekte, draudimo tarpininkams įtvirtinama daug naujų pareigų, tarp jų ir pareiga atskleisti gaunamą atlyginimą. Tačiau nors ir gali būti žengiamas žingsnis į priekį, dėl realesnio šio nutarimo veikimo⁹¹ ir įgyvendinimo, Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijai taip pat reikėtų atskiro pasiruošimo.

Analizuojant susiformavusią praktiką, tenka konstatuoti, kad Lietuvoje yra įsitvirtinęs vadinamas papildomų komisinių mokėjimas už tam tikrus įvykdytus susitarimus su draudimo kompanijomis, taip pat žvelgiant į teismų praktiką galima matyti tokią tendenciją, kad visuomet ginčas vyksta tarp draudėjo ir draudiko, nors sutartis sudaryta per draudimo tarpininką. Visi ginčai, kuomet draudėjas apeliuoja į jam tinkamai neatskleistas draudimo sutarties sąlygas, nagrinėjami per daug formaliai, t.y. atsižvelgiama tik į draudimo sutarties sąlygas ir draudiko pateikiamus jų aiškinimus. Šiuo atveju nėra įtraukiamas draudimo tarpininkas ir nevertinami tikrieji šalių ketinimai, taip pažeidžiant draudėjų interesus⁹².

Vertinant visus anksčiau išsakytus faktus vis dėlto norėtusi didesnio Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos indėlio į geresnį esamų teisės aktų įgyvendinimą ir

⁹⁰ Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2008 m. metinė ataskaita „Draudimas Lietuvoje“. Vilnius, 2008, p. 42.

⁹¹ Remiantis 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimu N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ joks draudimo tarpininkas negavo jokios realios nuobaudos, kitaip sakant šis nutarimas atliko tik formalią savo paskirtį.

⁹² 2009 m. balandžio 6 d. Vilniaus Apygardos teismo nutartis civ. b. Nr. 2A-379-275/09, UADB „Seesam Lietuva“ vs F.Š.

kontrolę, bei tam tikros švietėjiškos veiklos vykdymą. Taip pat manytina tuose pačiuose įgyvendinamuosiuose teisės aktuose (Draudimo priežiūros komisijos nutarimuose, kuriuose įtvirtintos pareigos draudimo tarpininkams) turėtų būti nustatytos ir draudimo tarpininkų atsakomybės formos. Taip būtų atliekama prevencinė šių teisės aktų funkcija, atgrasanti draudimo tarpininkus nuo galimų pažeidimų.

3.3 Sąžiningos analizės principas – kaip priemonė spręsti interesų konfliktą

Negalime draudimo tarpininko interesų konflikto spręsti vien nustatant pareigą atskleisti informaciją apie draudimo tarpininko gaunamą atlyginimą. Šios problemos sprendimas reikalauja platesnio požiūrio ir daugiau atskirų sprendimų. Reikalingos specifinės priemonės, padedančios spręsti draudimo tarpininkų interesų konfliktus.

Viena iš tų kompleksinių priemonių galėtų būti sąžiningos analizės principo visuotinis taikymas, draudimo tarpininkavimo veikloje. Šis principas įpareigoja draudimo tarpininką atskleisti objektyvią informaciją apie draudimo produktus. Tokias užuomazgas matome, 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo 12 straipsnio 2 dalyje, bei 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ 5 ir 7 punktuose.

Kadangi anksčiau minėtuose teisės aktuose sąžiningos analizės principas yra nurodytas, nors ir netiesiogiai, bet problema, kuri bus nagrinėjama šiame skyriuje, yra ta, jog nėra pateikiamas tikslios sąvokos ir išaiškinimai, taip sudarant prielaidas piktnaudžiavimui, bei realios kontrolės ir atsakomybės taikymo negalimumui.

Įtvirtinta abstrakti sąvoka ir nuostata, kad draudimo tarpininkas yra įpareigotas atlikti pakankamai išsamią rinkoje siūlomų draudimo sutarčių analizę, kad vadovaudamasis profesionaliais kriterijais, galėtų rekomenduoti klientui sudaryti jo poreikius tinkamai atitinkančią draudimo sutartį⁹³. Nors faktiškai ši nuostata ir įtvirtina sąžiningos analizės principą, tačiau, kad ji būtų ne tik įtvirtinta, bet ir realiai veiktu, reikia sukongretinti teisės aktus. Todėl kiekvienas darbas, kuriame yra pateikiama atskira nuomonė apie esamas problemas, turėtų padėti susidaryti kuo aiškesnį vaizdą apie esamą situaciją, bei galimas šios situacijos plėtros perspektyvas. Tarptautinė draudimo priežiūros institucijų asociacija taip pat yra savo rekomendacijose pažymėjus, kad sąžiningumo užtikrinimas draudimo tarpininko veikloje, tame

⁹³ 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ 6 punktas.

tarpe reikėtų interpretuoti ir sąžiningos analizės principo taikymas, turėtų būti vienas iš pagrindinių tikslų draudimo tarpininkavimo veikloje⁹⁴.

Žinoma, sąžiningos analizės principo taikymą reikėtų skirti priklausomiems ir nepriklausomiems draudimo tarpininkams. Pareiga atskleisti informaciją apie draudimo produktą šiems subjektams skiriasi dėl jų prigimties⁹⁵.

Kadangi priklausomas draudimo tarpininkas veikia išskirtinai vieno draudiko interesais, kaip šio draudiko atstovas, tai ir pareigos siejamos su atskleidimu informacijos apie draudimo produktą, šio draudimo tarpininko sutampa su paties draudiko pareigomis. Iš esmės, tai galima paaiškinti labai paprastai, kadangi priklausomas draudimo tarpininkas negali pasiūlyti jokių to pačio produkto alternatyvų, jis veikia kaip konkretaus produkto pardavėjas ir atskleidžia informaciją tik apie šį produktą. Todėl priklausomo draudimo tarpininko pareiga atskleisti informaciją, nekelia tiek probleminių aspektų, kaip nepriklausomo draudimo tarpininko.

Nepriklausomo draudimo tarpininko pareiga atskleisti informaciją apie draudimo produktą yra daug platesnė už priklausomo draudimo tarpininko. Sąžiningos analizės principas sąlygoja, kad draudimo tarpininkas kaip draudimo rinkos profesionalas, tinkamai ir racionaliai patartų draudėjui dėl draudimo sutarties pasirinkimo. Norint įvertinti ir įsitikinti sąžiningo analizės principo efektyvumu būtini konkretūs kriterijai, pagal kuriuos būtų sprendžiama draudimo produkto tinkamumas konkrečiam asmeniui. Šiuo metu galiojantys teisės aktai nenustato sąžiningos analizės turinio, todėl iškyla asmens subjektyvumo problema.

Kadangi visi žmonės skirtingi, skirtingi ir jų poreikiai bei vertinimo skalės. Siekiant užtikrinti skaidrų šio principo įgyvendinimą, būtina konkretizuoti, kokia informacija turėtų būti nagrinėjama.

Dabartinėje situacijoje sąžiningos analizės principas per daug priklauso nuo konkretaus draudimo tarpininko ir jo subjektyvaus požiūrio.

➤ 3.3.1 Problemos su kuriomis susiduriama, siekiant tinkamai įgyvendinti sąžiningos analizės principą

Iš esmės siekiant reglamentuoti tokius dinamiškus teisinius santykius, kaip draudimo sritis, beveik visuomet galima susidurti su tam tikromis problemomis. Tačiau svarbu ne siekis problemas užglaistyti, o noras ištaisyti susidariusias spragas ir taip sukurti kuo teisingesnius ir visuomenei priimtinesnius santykius.

⁹⁴ Tarptautinės draudimo priežiūros institucijų asociacijos leidinys „Principles for conduct insurance business“ 1999 m. gruodis, p. 3. Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-17]. Prieiga per internetą: http://www.iaisweb.org/temp/Principles_for_conduct_of_insurance_business.pdf

⁹⁵ Kazimieras Zaveckas. Daktaro disertacija „Pareigos atskleisti informaciją draudimo santykiuose turinys“. Vilnius, 2008, p. 159-161.

Kaip jau esu minėjęs, viena pagrindinių dabar egzistuojančių problemų, tai, jog nėra tinkamai, atitinkamų aktų pagalba reglamentuota, tam tikrų abstrakčių sąvokų reikšmė. Tiek 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo, tiek 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarime N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ iš esmės atkartotos tos pačios sąvokos, jog draudimo tarpininkas prieš siūlydamas klientui sudaryti sutartį turi pareigą atlikti pakankamai išsamią rinkoje siūlomų draudimo sutarčių analizę ir pasiūlyti klientui jo poreikius geriausiai atitinkančią draudimo sutartį.

Pirmas išskylantis klausimas - kaip reikėtų aiškinti sąvoką - pakankamai išsami analizė? Kiek pasiūlymų turėtų išnagrinėti draudimo tarpininkas, kad būtų traktuojama, jog jis įvykdė šią pareigą? Norėtume sutikti su Kazimiero Zavecko disertacijoje „Pareigos atskleisti informaciją draudimo teisiniuose santykiuose turinys“ išsakyta nuomone, jog tai neturėtų būti visų draudikų apklausimas.

Visų pirma, turėtume pagrįsti, jog nepriklausomas draudimo tarpininkas yra draudimo rinkos profesionalas, kuriam keliami griežti kvalifikacijos reikalavimai⁹⁶, todėl kaip draudimo rinkos specialistui jam nėra būtina atlikti visų sutarčių analizę, kadangi atsižvelgiant į kliento poreikius, jis gali objektyviai, pasitelkęs profesines žinias nustatyti, kurių draudikų pasiūlymai labiausiai galėtų atitikti kliento poreikius.

Čia reiktų pabrėžti, kad jokių būdu, tai neturėtų būti tik vieno pasiūlymo pateikimas. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija, žvelgiant į 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ pakeitimo projektą, šią problemą bando spręsti nustatydamas tam tikrą privalomą nepriklausomo draudimo tarpininko teikiamo draudimo produktų pasiūlymo formą, kurioje įtvirtinama trijų produktų palyginimas⁹⁷. Jeigu šis pasiūlymas bus įgyvendintas, manytina, kad tai tikrai padėtų išspręsti tam tikrus kolizinius klausimus, bei įneštų tam tikro aiškumo, bei realios reglamentacijos, kokia forma ir kaip turėtų būti atliekama draudimo pasiūlymų analizė.

Pagrindžiant teiginį, jog pakankama sutarčių analizė nereikia visų draudimo sutarčių analizės, taip pat reiktų atsižvelgti į ekonominius resursus. Vis dėlto nereiktų pamiršti, kad draudimo tarpininkas yra pelno siekiantis juridinis asmuo, kas reikštų, jog jis suinteresuotas kuo mažesnėmis sąnaudomis atlikti savo pareigą draudėjui. Todėl manipuluojant informacijos turiniu ir formaliu draudimo tarpininkų požiūriu į savo pareigos vykdymą, galima situacija, kuomet sąžiningos analizės principas pasibaigia ties draudimo pasiūlymų kainos analize.

⁹⁶ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 151 straipsnis reglamentuoja, kad draudimo brokeriu tampa, tik išlaikius kvalifikacinį draudimobrokerio egzaminą, kurį rengia Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija ir išlaikius šį egzaminą, jam išduoda nustatytos formos pažymėjimą, bei įrašo į draudimo brokerių sąrašą, kuris skelbiamas draudimo priežiūros komisijos interneto tinklalapyje // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246.

⁹⁷ Žiūrėta [2009-10-12]. Prieiga per internetą: <http://www.dpk.lt/teises.projektai.phtml>

Žinoma, grįžtant prie Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos pateikto nutarimo N30 pakeitimo projekto⁹⁸, žvelgiant į praktinę situaciją, kai draudimo tarpininkas realiai turėtų pateikti trijų draudikų siūlomų draudimo sutarčių analizę, iškelia tam tikrų naujų klausimų.

Dažnu atveju, tas pats draudikas siūlo kelis diferencijuotus produktus tam pačiam draudimo objektui su skirtingomis sąlygomis. Iškyla klausimas ar to paties draudiko siūlomų trijų produktų analizė atitinka sąžiningos analizės principą. Atsižvelgiant į šio principo kilmę ir siekį apginti vartotojo interesus, reikėtų pažymėti, kad to paties draudiko siūlomų trijų draudimo sutarčių analizė neatitiks šio principo tikrųjų reikalavimų.

Manytume, jog siekiant išvengti tokių galimų piktnaudžiavimų ir formalaus požiūrio į reikalaujamą pareigą, reikėtų detaliau įtvirtinti šį reikalavimą. Žinoma, kad ir kaip bandytume sureguliuoti santykius, visų variantų ir galimų elgesio kombinacijų aprašyti neįmanoma, todėl manytume, kad draudimo brokerio sąžiningumas ir profesinė kvalifikacija turėtų būti tie dalykai, kurių pagalba būtų siekiama į draudimo brokerių pareigas priimti tik kvalifikuotus ir sąžiningus specialistus.

Grįžtant prie šiuolaikinių visuomenės įpročių ir draudimo rinkos tendencijų, būtina pažymėti, kad vis populiariau tarp vartotojų tampa sudaryti draudimo sutartis nuotoliniu būdu, dažniausiai naudojantis interneto pagalba. Šioje srityje draudimo tarpininkavimas taip pat aktualus dalykas, todėl atsižvelgiant į tarptautinės bendrijos dėmesį reguliuojant šiuos santykius⁹⁹ reikėtų pažymėti keletą probleminių aspektų, liečiančių sąžiningos analizės principą ir jo įgyvendinimą virtualioje erdvėje.

Sąžiningos analizės principas draudimo tarpininkavimo santykiuose pasižymi tam tikrų sąlygų ir rizikų atskleidimu klientui, siekiant apsidrausti. Tuo tarpu draudžiantis internetu klientas gauna tik sausą informaciją (draudimo sutarties kaina ir pagrindinės sąlygos), tačiau visos specifinės sąlygos yra standartinėje draudimo sutartyje. Čia iškyla klausimas ar draudimo tarpininkas, pateikdamas klientui draudimo pasiūlymą nuotoliniu būdu, tinkamai atlieka savo profesinę pareigą, klientą supažindinti su esminėmis draudimo sąlygomis¹⁰⁰.

Praktikoje, kadangi klientas atsako pats už save, draudimo tarpininkas šiuo atveju atlieka tik formaliąją savo funkciją, pateikia standartinius draudikų pasiūlymus. Tuo tarpu draudimo

⁹⁸ 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ pakeitimo projektas. Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-12]. Prieiga per internetą: <http://www.dpk.lt/teises.projektai.phtml>

⁹⁹ Tarptautinės draudimo priežiūros institucijų asociacijos leidinys „Principles on the supervision of insurance activities on the internet“ 2004 m. spalio, p. 3. Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-17]. Prieiga per internetą:

http://www.iaisweb.org/temp/Principles_on_the_supervision_of_insurance_activities_on_the_internet.pdf

¹⁰⁰ Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-17]. Prieiga per internetą: <http://www.manodraudimas.lt/?gclid=CP-yv-b04Z0CFUGNzAodCxXhNQ>

įmonių yra naudojamas jau patikrintas būdas, jog draudimo sutartyse, sudaromose nuotoliniu būdu, draudėjas sumokėdamas draudimo įmoką ar pirmą jos dalį, patvirtina, kad su draudimo sąlygomis susipažino ir dėl jų neturi jokių pretenzijų.

Šiuo atveju vartotojai, dažnai neturėdami didesnės teisinės ar draudimo srities žinių, neturi realių galimybių suprasti visas draudimo sąlygas ir taip praranda galimybę tuo remtis iškilus teisiniam ginčui.

Žinoma, žvelgiant į draudimo rinkos perspektyvą, ir besikeičiančius vartotojų poreikius, nuotoliniu būdu sudaromų draudimo sutarčių tik turėtų daugėti, todėl Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija, taip pat turėtų tinkamai apsvarstyti kaip tam tikros nuostatos nurodytos 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ turėtų būti įgyvendintos draudimo tarpininkams veikiant nuotoliniu būdu¹⁰¹.

Žvelgiant į 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ pakeitimo projektą, taip pat iškyla klausimas, kad jis tikrai nėra pritaikytas įgyvendinti tarpininkaujant nuotoliniu būdu.

Nutarimo projektas užsimena apie draudimo tarpininkavimo paslaugas teikiant telefonu, tačiau apie draudimo tarpininkavimą internetu nėra jokių užuominų. Vis dėlto reikėtų suprasti, kad draudimo tarpininkui veikiant telefonu, visuomet galima atsakyti draudėjui į jam rūpimus klausimus, bei taip pat tinkamai išanalizuoti esamus pasiūlymus. Tačiau reikėtų pažymėti, kad draudimo tarpininkavimas internetu turi specifinių požymių, dėl ko tam tikrų punktų įgyvendinimas, manytina, yra neįmanomas.

Kaip pavyzdys, tai būtų 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ pakeitimo projekto 20 straipsnyje¹⁰² nurodyta draudimo tarpininko pareiga papildomai išaiškinti draudimo sąlygas, jei draudėjo pasirinkimas aiškiai gali pakenkti jo teisėtiems interesams. Manytina, kad tarpininkaujant internetu šios sąlygos nuostata negali būti įgyvendinta.

Šiame projekte yra pateikiama ir daugiau tokių punktų, kurių įgyvendinimas tarpininkaujant nuotoliniu būdu yra diskutuotinas. O tai apsunkina pačių draudimo tarpininko pareigų tinkamą atlikimą, bei realiai gali pažeisti kliento teisėtus lūkesčius, todėl manytina, kad

¹⁰¹ Tarptautinės draudimo priežiūros institucijų asociacijos leidinyje „Principles on the supervision of insurance activities on the internet“ 2004 m. spalio, p. 4. pažymi, kad draudimo priežiūros institucijos turėtų peržiūrėti ir tinkamai pasiruošti draudimo tarpininkavimo reguliavimui, draudimo sutartis sudarant interneto pagalba. Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-17]. Prieiga per internetą: http://www.iaisweb.org/temp/Principles_on_the_supervision_of_insurance_activities_on_the_internet.pdf

¹⁰² Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-12]. Prieiga per internetą: <http://www.dpk.lt/teises.projektai.phtml>

nuotolinis draudimo tarpininkavimas taip pat turėtų turėti savo atskirą vietą nutarime, dėl draudimo tarpininkams privalomos pateikti informacijos.

➤ 3.3.2 Žmoniškasis faktorius ir jo įtaka sąžiningos analizės principo tinkamam įgyvendinimui

Sąžiningos analizės principas pats sąlygoja profesionalų ir objektyvų draudimo tarpininko požiūrį į klientą, bei draudimo objektą. Šio principo teleologinė analizė leidžia teigti, kad kertinis šio principo požymis yra draudimo tarpininko sąžiningumas.

Sąžiningumas yra būtinas siekiant užtikrinti bei įgyvendinti tinkamą draudimo tarpininko pareigų draudėjui atlikimą. Tačiau reikėtų pastebėti, kad nors draudimo tarpininkui veikiant ir sąžiningai, tačiau neesant kompetentingam tam tikroje situacijoje, gali iškilti šio principo pažeidimas.

Atsižvelgiant į draudimo įstatyme įtvirtintas nuostatas dėl nepriklausomo draudimo tarpininko kvalifikacinių egzaminų, galima preziumuoti, kad draudimo brokeriu gali būti tik kvalifikuotas asmuo. Tačiau būtina pažymėti, kad draudimo santykiai yra ypač dinamiški ir kiekvienu atveju siekiant užtikrinti draudėjo interesų teisingą įgyvendinimą draudimo tarpininkui būtina atsižvelgti į visus esamus draudimo sutarčių niuansus.

Šioje situacijoje reikėtų išvelgti ypatingą draudimo įmonių indėlį ir suinteresuotumą, kad draudimo tarpininkas apie jų produktą būtų kuo geriau informuotas ir galėtų pateikti draudėjui kuo išsamesnę informaciją.

Priklausomas draudimo tarpininkas šiuo atveju veikia konkretaus draudiko pavedimu, todėl jam, kaip jau minėjau yra daug paprasčiau operatyviai reaguoti, bei įsisavinti tam tikrų draudimo produktų pakeitimus.

Tuo tarpu nepriklausomas draudimo tarpininkas gali ne visada būti tiksliai informuotas apie tam tikro draudiko siūlomas naujoves. Šioje situacijoje galimas tam tikras nukrypimas nuo sąžiningos analizės principo įgyvendinimo, nors draudimo tarpininkas ir veiktų sąžiningai, tačiau dėl objektyvių aplinkybių, bei neinformuotumo galėtų padaryti tam tikrų rizikos vertinimo klaidų.

Šiuo atveju manytina, kad draudikas turėtų tinkamai užtikrinti informacijos apie naują produktą, ar apie esamo produkto pakeitimus perdavimą draudimo tarpininkui. Todėl galima iš esmės daryti išvadą, kad tokiu atveju tam tikros klaidos ir netinkamo sąžiningos analizės principo įgyvendinimo užtikrinimo dalį turėtų prisiimti ir draudikas.

Kitas žmoniškasis faktorius galintis daryti neigiamą įtaką sąžiningos analizės principo įgyvendinimui yra tam tikras draudimo tarpininko piktnaudžiavimas faktais. Kadangi draudimo rinkoje konkurencija vyksta ne tik tarp draudimo kompanijų, bet ir tarp draudimo tarpininkų,

kiekvienas subjektas suinteresuotas turėti kuo didesnių klientų ratą, kas sąlygotų ir didesnio pelno galimybę.

Šiuo atveju praktikoje gali būti atveju, kai draudimo tarpininkas, siekdamas klientui pasiūlyti kuo geresnes draudimo sąlygas, gali draudikui nevisiškai atskleisti tam tikras draudimo rizikas. Pavyzdžiu galima pateikti, jog labai dažnai nesilaikoma draudimo tarpininko pareigos apžiūrėti automobilį prieš draudžiant jį savanoriškuoju (CASCO) draudimu. Šį faktą galima būtų traktuoti kaip sąžiningumo principo pažeidimą, tačiau ne vartotojo, bet draudiko nenaudai. Šis sąžiningos analizės principo pažeidimas nebūtinai bus naudingas vartotojui, gavusiam geresnę draudimo kainą. Iš esmės čia gali kilti tam tikrų pasekmių draudėjui, tokių kaip draudimo išmokos sumažinimas ar iš viso atsisakymas ją mokėti. Šiuo atveju svarbu ar draudėjas draudimo tarpininko buvo informuotas apie tam tikrų faktų neatskleidimo pasekmes, ir ar tas informacijos neatskleidimas tiesiogiai kilo iš to, kad draudimo tarpininkas siekdamas prisivilioti klientą, pažeidė pareigą atskleisti informaciją tiek draudiko, tiek draudėjo atžvilgiu.

Žinoma analizuojant šias problemas, reikėtų išskirti draudimo rinkos dinamiką, nes ne visada gali draudimo tarpininkai operatyviai bei laiku sureaguoti į tam tikrus draudimo produktų pakeitimus. Kaip minėta, šioje situacijoje ypatingas dėmesys turėtų būti rodomas pačios draudimo įmonės.

Visais atvejais galima situacija, kad vienu ar kitu atveju, dėl žmogiškosios kaltės, draudimo tarpininkai tam tikras sąlygas supranta subjektyviai, tačiau sunku rasti tokį sprendimą, kuris galėtų padėti išspręsti šią vadinkime, žmoniškųjų ambicijų ir siekių problemą. Šiuo atveju galėtų gelbėti tik pačių vartotojų didesnis atidumas ir racionalumas, bet ne aklas pasitikėjimas draudimo tarpininkais.

IV. DRAUDIMO TARPININKŲ PRIEŽIŪRA DĖL NETINKAMOS PAREIGOS ATSKLEISTI INFORMACIJĄ VYKDYMO

Žvelgiant procedūrine prasme, skundai ir ginčai dėl draudimo tarpininkų pažeistos pareigos atskleisti informaciją nagrinėjami bendra tvarka, kaip ir dėl bet kokio kito draudimo tarpininko pažeidimo. Žinoma, šioje vietoje reikėtų išskirti dvi kryptis: skundų ir pažeidimų nagrinėjimas dėl priklausomų draudimo tarpininkų veiklos, bei skundų ir pažeidimų nagrinėjimas dėl nepriklausomų draudimo tarpininkų veiklos.

Priklausomi draudimo tarpininkai ir jų atsakomybė dėl netinkamai vykdytos pareigos atskleisti informaciją yra sąlygoti paties priklausomo draudimo tarpininko prigimties. Priklausomas draudimo tarpininkas visų pirma yra atsakingas draudikui, kurio interesu vykdo

draudimo tarpininkavimo veiklą¹⁰³, o šis savo ruožtu atsako už priklausomą draudimo tarpininką įrašytą į savo priklausomų draudimo tarpininkų sąrašą. Tai, jog priklausomas draudimo tarpininkas pareigą atskleisti informaciją vykdo tokia pačia apimtimi kaip draudikas, sąlygoja ir ginčų bei skundų nagrinėjimo tvarką. Šiuo atveju draudėjui manant, kad priklausomas draudimo tarpininkas netinkamai vykdo pareigą atskleisti informaciją, reiktų kreiptis į draudiką, kurį tas tarpininkas atstovauja¹⁰⁴.

Čia būtina pažymėti, kad ginčai tarp vartotojo (fizinio asmens, įsigijusio draudimo paslaugą asmeniniams, šeimos ar namų ūkio poreikiams tenkinti) ir draudimo įmonės (šiuo atveju priklausomo draudimo tarpininko) nagrinėjami vadovaujantis Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 207 straipsniu¹⁰⁵ taip pat specifinėmis vartotojų ir draudikų ginčų nagrinėjimo taisyklėmis¹⁰⁶. Tuo tarpu apie nepriklausomų draudimo tarpininkų ir draudėjų ginčų nagrinėjimo tvarką įstatymai ir teisės aktai tiesiogiai neužsimena.

Norėtume atkreipti dėmesį ir panagrinėti problemą, kuri realiai egzistuoja dėl tam tikrų procedūrų netobulumo ir net Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos internetiniame puslapyje pateikiamuose metodiniuose nurodymuose pareiškėjams¹⁰⁷, pateikiama informacija nėra aiški ir nedviprasmiška.

Faktiškai apžvelgus pateiktą informaciją, išskiriama ginčų nagrinėjimas tarp vartotojo¹⁰⁸ ir draudiko, bei juridinių ir fizinių asmenų skundų ne dėl ginčo tarp jų ir draudimo bendrovės.

Pasinaudojant loginės analizės metodu galime teigti, jog Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija išskiria ginčų nagrinėjimus tarp vartotojų bei draudikų, taip pat kitų fizinių ir juridinių asmenų skundų atitinkančių Draudimo priežiūros komisijos kompetenciją¹⁰⁹.

Žvelgiant siauriau, t.y. skundų nagrinėjimo dėl draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją netinkamo vykdymo, reiktų pažymėti tam tikras specifines detales.

Analizuojant draudimo įstatymą ir Draudimo priežiūros komisijos nuostatus galime konstatuoti problemą dėl Draudimo priežiūros komisijos kompetencijos nagrinėti klientų

¹⁰³ Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2007 m. metinė ataskaita „Draudimas Lietuvoje“. Vilnius, 2007.

¹⁰⁴ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 168 straipsnis reglamentuoja, kad draudikas privalo tvarkyti priklausomų draudimo tarpininkų sąrašą ir pateikti jo vardus ir interesus dirbančius priklausomus draudimo tarpininkus // Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246.

¹⁰⁵ Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246

¹⁰⁶ Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2006 m. gruodžio 19 d. nutarimas Nr.: N-112.

¹⁰⁷ Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-19]. Prieiga per internetą: <http://www.dpk.lt/firj.gincai4.php>

¹⁰⁸ Fizinio asmens, įsigijusio draudimo paslaugą asmeniniams, šeimos ar namų ūkio poreikiams tenkinti.

¹⁰⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 13 d. nutarimu Nr.: 27 patvirtinti Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos nuostatai.

skundus dėl nepriklausomų draudimo tarpininkų¹¹⁰. Šiuose teisės aktuose nėra aptariama galimybė skųstis dėl nepriklausomo draudimo tarpininko veiklos.

Analizuojant konkretų draudimo brokerio asmenį, tai dėl jo veiksmų įstatymų leidėjas suteikia teisę klientui kreiptis į Draudimo brokerių rūmus¹¹¹, taip pat remiantis draudimo įstatymo 151 straipsnio 8 dalimi galima kreiptis į Draudimo priežiūros komisiją. Tačiau pareiga atskleisti informaciją klientui nustatyta ne draudimo brokerio atžvilgiu, o juridiniam subjektui (draudimo tarpininkui).

Remiantis 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimu N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“, bei šio nutarimo pakeitimo projektu norėtume, pažymėti, kad Draudimo priežiūros komisija nutarimu N30 reglamentuoja draudimo tarpininkams tenkančią pareigą atskleisti informaciją klientams ir taip vykdo draudimo įstatymo 181 straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytas valstybinės priežiūros funkcijas.

Žvelgiant iš racionaliosios pusės sutinkamai su aukščiau aptartais juridiniais faktais, galima būtų teigti, kad Draudimo priežiūros komisija *inter alia* taip pat privalo nagrinėti skundus dėl draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją netinkamo vykdymo¹¹².

Šią nuostatą taip pat galima pagrįsti, jog pareigos draudimo tarpininkams atskleisti informaciją reglamentavimas išskirtinė Draudimo priežiūros komisijos kompetencija, todėl šios įstaigos specialistai geriausia gali išnagrinėti klientų skundus ir išvelgti tam tikrų draudimo teisinių santykių specifiką. Manytina, kad taip užtikrinami klientų teisėti lūkesčiai, nes kompetentingas probleminių klausimų sprendimas reikalauja didžiausios atsakomybės iš valstybinio reguliavimo sistemos.

Siekiant dar didesnio ir solidesnio draudimo sistemos reguliavimo, ties draudimo tarpininkų veiklos priežiūra, kuri taip pat apimtų ir tarpininkų pareigos atskleisti informaciją užtikrinimą, reikėtų didesnio įstatymų leidėjo dėmesio. Sutikdami su Tomo Talučio daktaro disertacijoje „Nepriklausomų draudimo tarpininkų veiklos ypatumai“ pateikta nuomone dėl draudimo įstatymo 207 straipsnio papildymo atitinkama dalimi, dėl Draudimo priežiūros komisijos kompetencijos spręsti draudimo brokerių įmonių ir jų klientų ginčus analogiškai, kaip šis klausimas reglamentuojamas draudikų ir vartotojų ginčų atveju, reikėtų pritarti tokiam siūlymui. Toks problemos sprendimas aiškiau atskirtų vartotojų teises ginančių institucijų kompetencijas.

¹¹⁰ Talutis Tomas. Draudimo teisė: Nepriklausomų draudimo tarpininkų veiklos ypatumai. Monografija. Vilnius, 2009, p. 93-103.

¹¹¹ Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 157 straipsnio 8 punktą// Valstybės žinios. 2003, Nr. 94-4246.

¹¹² Talutis Tomas. Draudimo teisė: Nepriklausomų draudimo tarpininkų veiklos ypatumai. Monografija. Vilnius, 2009, p. 95-96.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Įvertinus nepriklausomų draudimo tarpininkų santykius (interesų konfliktą, kuomet draudimo tarpininkas atstovauja draudėją, tačiau atlyginimą gauna iš draudiko) su atstovaujamoju ir dėl galimo atstovavimo ribų nustatymo išskylančius neaiškumus, galima daryti išvadą – jog draudimo tarpininkui reikia tiksliau apibrėžti atstovavimo ribas. Vienas iš galimų sprendimo variantų, kai klientui pateikiamas standartinis paslaugų teikimo pasiūlymas. Jei jis klientui priimtinas, būtų įtvirtintas šalių parašais ir taip sąlygotų aiškius ir besąlygiškus nepriklausomo draudimo tarpininko įgaliojimus. Tuo tarpu, priklausomas draudimo tarpininkas veikia išskirtinai draudiko vardu, kaip atstovas pagal įstatymą. Jo įgaliojimai atstovaujamojo (draudiko) atžvilgiu, yra aptariami šalių sudarytoje sutartyje ir didesnių problemų šioje situacijoje neiškyla.

2. Draudimo tarpininkų pareiga atskleisti informaciją draudikui, kyla iš draudimo tarpininko ir draudiko sudarytos pavedimo sutarties, bei draudimo teisinių santykių fiduciarinio pobūdžio.

Šios pareigos tinkamas įgyvendinimas svarbus dėl pačios draudimo sutarties pobūdžio. Kadangi draudimo sutartis yra rizikos sutartis, tai draudimo tarpininkas, sudarydamas draudimo sutartį draudiko vardu, privalo pateikti teisingą informaciją dėl rizikos vertinimo, taip pat tą informaciją pats objektyviai įvertinti.

Draudimo tarpininkui netinkamai ar aplaidžiai vykdant šią pareigą gali kilti atsakomybė prieš draudėją, kuomet draudikas atsisakys pripažinti įvykį draudiminiu dėl neatskleistų reikšmingų aplinkybių. Šios pareigos pažeidimas, gali tiesiogiai paneigti pačios draudimo sutarties esmę ir taip pažeisti sutartinius santykius. Siekiant užtikrinti draudimo sutarties šalių teisinį tikrumą, reikėtų užtikrinti ne tik nepriklausomų draudimo tarpininkų kvalifikacijos kontrolę, tačiau ir priklausomų draudimo tarpininkų kompetencija galėtų būti efektyviai prižiūrima Draudimo priežiūros komisijos.

3. Pareigos atskleisti informaciją turinys kinta atsižvelgiant į priklausomo ar nepriklausomo draudimo tarpininko veiklos formą. Priklausomo draudimo tarpininko pareiga atskleisti informaciją ir jos turinys tiesiogiai priklauso nuo fakto, jog priklausomas draudimo tarpininkas siūlo tik konkretų vieno draudiko produktą ir jam kyla pareiga atskleisti informaciją tapačią draudikui. Priklausomo draudimo tarpininko pareigos atskleisti informaciją turinys nuo draudiko adekvačios pareigos, skiriasi tik tuo, jog priklausomas draudimo tarpininkas privalo atskleisti, faktus apie savo asmenį (informuoti, kad veikia kaip priklausomas draudimo tarpininkas).

4. Nepriklausomo draudimo tarpininko pareiga atskleisti informaciją yra reglamentuota Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos nutarime. Nepriklausomas draudimo tarpininkas, veikdamas draudėjo interesais, atstovauja visoms draudimo įmonėms ir vadovaudamasis sąžiningos analizės principu, bei profesinėmis žiniomis pateikia draudėjui labiausiai jo interesus atitinkančią draudimo sutartį.

Siekiant, jog nepriklausomas draudimo tarpininkas nebūtų įtakojamas draudikų ir išvengtų galimo interesų konflikto, reikėtų drausti papildomus susitarimus su draudikais.

5. Šiuo metu galiojantys pagrindiniai teisės aktai reglamentuojantys draudimo tarpininkų pareigą atskleisti informaciją turinį (2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo, bei Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 16 d. nutarimas N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“) nustato pareigas draudimo tarpininkui, tik jau patvirtinus patį atstovavimo faktą tarp kliento (draudėjo) ir draudimo tarpininko. Manytina, kad reiktų tam tikras normas išskirti kaip būtinas, atskleisti prieš šalims susitariant dėl atstovavimo. Tokiu atveju reglamentavime būtų palikta mažiau vietos galimoms interpretacijoms, bei realiai būtų galimybė klientui įvertinti draudimo tarpininką iki sutinkant su juo bendradarbiauti. Informacija apie tarpininko asmenį (adresą; registrą, kuriame jis įregistruotas, ir būdus, kaip patikrinti, ar jis tinkamai įregistruotas; tai, ar turi, tiesiogiai ar netiesiogiai, akcijų, sudarančių daugiau nei dešimt procentų balsavimo teisių arba kapitalo tam tikroje draudimo įmonėje; ar atitinkama draudimo įmonė arba atitinkamos draudimo įmonės patronuojanti įmonė tiesiogiai ar netiesiogiai turi akcijų, sudarančių daugiau nei dešimt procentų balsavimo teisių arba kapitalo draudimo tarpininko įmonėje¹¹³) klientui būtų naudingesnė prieš susitariant dėl tarpininkavimo.

6. Interesų konfliktas draudimo tarpininkų veikloje yra bene dažniausiai ir daugiausiai dėmesio sulaukianti tema, kuri tiesiogiai susijusi su draudimo tarpininkų pareiga atskleisti informaciją. Problema šiuo atveju iškeliamą tik nepriklausomų draudimo tarpininkų veikloje. Jie veikia kaip draudėjo atstovai, tačiau atlyginimą gauna iš draudiko. Draudimo tarpininko atlyginimas priklauso nuo draudimo įmokos dydžio (kuo didesnė įmoka, tuo didesnis draudimo tarpininko atlygis). Šis interesų konfliktas priešatarauja vienam iš esminių atstovavimo teisinių santykių principui, pagal kurį atstovas privalo veikti tik atstovaujamojo interesais¹¹⁴. Taip pat būtina paminėti galimą interesų konfliktą perdraudimo sutartiniuose santykiuose, bei draudimo tarpininkui vykdant draudimo įvykių administravimo veiklą draudiko pavedimu. Draudimo tarpininkas gali siūlyti klientams draudimo paslaugas tik tų draudikų, kurie sutinka perdrausti

¹¹³ 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo 12 straipsnio 1 dalis. Oficialus leidinys L 9/3, 2003-01-15

¹¹⁴ Mikelėnas V.; Bartkus G.; Mizaras V.; Keserauskas Š. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Asmenys. – Vilnius: Justitia, 2002, p. 269.

rizikas pas tarpininko siūlomą perdraudiką arba tik tų draudikų, su kuriais turi pavedimo sutartis administruoti draudžiamuosius įvykius, kadangi tokiu atveju jis gautų papildomą atlyginimą.

Atsižvelgiant į tokių teisiškai socialiai pažangių valstybių praktiką, kaip Švedija, Danija, Didžioji Britanija, kuriose įtvirtinta draudimo tarpininko pareiga informuoti klientus apie iš draudiko gaunamą atlyginimą, Lietuvoje taip pat svarstomas 2004 m. kovo 16 d. Draudimo priežiūros komisijos nutarimo N30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“ pakeitimo projektas¹¹⁵, kuriame yra įtraukta pareiga draudimo tarpininkui atskleisti savo atlyginimo dydį klientui pareikalavus.

Įtvirtinus šią pareigą klientas galėtų sužinoti kiek sumoka už draudimo tarpininkavimą, taip pat būtų užtikrintas didesnis draudimo ir draudimo tarpininkavimo rinkos skaidrumas, klientų teisių, bei interesų apsauga. Šiuo atveju taip pat rekomenduotina įtvirtinti draudimo tarpininkų pareigą vengti, bei atskleisti galimą interesų konfliktą, kadangi esant draudimo tarpininkų susitarimams su draudikais dėl papildomo atlyginimo, tikėtina, kad norma dėl atlyginimo atskleidimo neparodys tikrosios padėties.

7. Draudimo priežiūros komisijos funkcijos kontroliuojant ir prižiūrint kaip draudimo tarpininkai laikosi pareigos atskleisti informaciją nėra tiesiogiai išreikštos jokiam teisės akte, taip iškeliamą problema dėl tinkamo šių santykių reglamentavimo. Siekiant išvengti kolizijų ir galimo funkcijų dubliavimo su Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos tarnyba, bei Lietuvos Respublikos ne maisto produktų inspekcija, reikėtų tiesiogiai Draudimo įstatyme įtvirtinti ne tik draudikų ir vartotojų ginčų reglamentavimą, tačiau įtraukti atskirą straipsnį draudimo tarpininkų ir jų klientų ginčų sprendimą.

¹¹⁵ Žr. Interneto tinklapį [interaktyvus]. Žiūrėta [2009-10-10]. Prieiga per internetą: <http://www.dpk.lt/projektai.phtml>.

LITERATŪRA

Lietuvos Respublikos teisės aktai ir jų rengimo medžiaga

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*. 1992, Nr. 33-1014.
2. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*. 2000, Nr. 74-2262.
3. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 36-1340.
4. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 94-4246.
5. Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas (negalioja nuo 2004 m. sausio 1 d.). *Valstybės žinios*. 1996, Nr. 73-1742.
6. Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 15-597.
7. Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos“. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 124-5626.
8. Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymas. *Valstybės žinios*. 2007, Nr. 12-488.
9. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 77-2975.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas Nr. 875 „Dėl Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2007, Nr. 94-3779.
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 13 d. nutarimas Nr. 27 „Dėl Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos nuostatų patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2004, 9-230.
12. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 16 d. nutarimas N-30 „Dėl informacijos, kurią privalo teikti draudimo tarpininkai klientams“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 42-1406.
13. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 16 d. nutarimas Nr. N-31 „Dėl priklausomų draudimo tarpininkų sąrašo tvarkymo tvarkos patvirtinimo“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 42-1407.
14. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. birželio 1 d. nutarimas N-77 „Dėl informacijos pateikimo draudėjui“. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 90-3345.
15. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2006 m. gruodžio 19 d. nutarimas Nr.: N-112 „Dėl Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 9 d. nutarimo Nr. 28 „Dėl vartotojų ir draudikų ginčų nagrinėjimo taisyklių ir vartotojo kreipimosi formos patvirtinimo“ pakeitimo“. *Valstybės žinios*. 2006, 140-5384.
16. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2009 m. rugsėjo 2 d. nutarimas Nr. N-381 „Dėl Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2004 m. kovo 16 d. nutarimo Nr. N-31 „Dėl Priklausomų draudimo tarpininkų sąrašo tvarkymo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“. *Valstybės žinios*. 2009, Nr. 106-4471.
17. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos 2009 m. kovo 31 d. nutarimas Nr. 10-118 „Dėl ADB „Reso Europa“ namų turto draudimo taisyklių Nr.: 025“.

Europos Sąjungos teisės aktai ir jų rengimo medžiaga

1. 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių). *Oficialusis leidinys* L 201/37, 2002-07-31, p. 514-524.
2. 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo. *Oficialusis leidinys* L 9/3, 2003-01-15.

3. Commission of the European Communities. Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on insurance mediation. COM (2000) 511 final – COD 2000/0213. Brussels. 20.09.2000. *Official Journal C 29E*, 30.1.2001, p. 245-250.

4. The Economic and Social Committee. Opinion of the Economic and Social Committee on the 'Proposal for a Directive of the European Parliament and the Council on insurance mediation' (2001/C 221/21). *Official journal C 221/121*, 7.8.2001, p. 121-129.

5. European Securities Markets Expert Group. 11.07.2007 Report on Durable Medium-Distance Marketing Directive and Markets in Financial Instruments Directive.

Užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų teisės aktai

1. Principles on the supervision of insurance activities on the internet. Prieiga per internetą:

<http://www.iaisweb.org/_temp/Principles_on_the_supervision_of_insurance_activities_on_the_internet.pdf>

2. Principles for conduct of insurance business. Prieiga per internetą:

<http://www.iaisweb.org/_temp/Principles_for_conduct_of_insurance_business.pdf>

Specialioji literatūra

1. MIKELĖNAS Valentinas; VILEITA Alfonsas; TAMINSKAS Algirdas. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras: pirmoji knyga „Bendrosios nuostatos“*. Vilnius, 2001.

2. MIKELĖNAS Valentinas; BARTKUS Gintautas; MIZARAS Vytautas; KESERAUSKAS Šarūnas. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras: antroji knyga „Asmenys“*. Vilnius, 2002.

3. MIKELĖNAS Valentinas. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras: šeštoji knyga „Prievolių teisė“*. Vilnius, 2002.

4. MIKELĖNAS Valentinas. *Sutarčių teisė*. Vilnius, 1998.

5. VIJUSTA. *Civilinė teisė*. Kaunas 1997.

6. ZWEIGERT K., KOTZ H. *Lyginamosios teisės įvadas*. Vilnius, 2001.

7. CLARKE, Malcolm. *Policies and Perceptions of Insurance Law in the Twenty-First Century*. Oxford, 2004.

8. HENLEY Christopher. *The Law of Insurance Broking*. 2nd edition. London, 2004.

9. HARDY Ivamy, E.R. *General Principles of Insurance Law*. Sixth Edition. London 1993.

10. TALUTIS Tomas. *Draudimo teisė: Nepriklausomų draudimo tarpininkų veiklos ypatumai*. Monografija. Vilnius, 2009.

11. KONTAUTAS Tomas. *Draudimo sutarčių teisė*. Monografija. Vilnius, 2007.

12. ZAVECKAS Kazimieras. *Pareigos atskleisti informaciją draudimo santykiuose turinys* (rankraštis): daktaro disertacija: socialiniai mokslai, teisė. - Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008.

13. TALUTIS Tomas. *Nepriklausomų draudimo tarpininkų veiklos ypatumai* (rankraštis): daktaro disertacija: socialiniai mokslai, teisė. – Vilnius: Vilniaus universitetas, 2008.

14. TALUTIS Tomas. Draudimo tarpininkų pareiga informuoti klientus: Europos sąjungos direktyva dėl draudimo tarpininkavimo ir jos įgyvendinimas Lietuvos teisėje. *Teisė. Mokslo darbai*. 2006, Nr. 60.

15. TALUTIS Tomas. Nepriklausomų draudimo tarpininkų atlyginimo atskleidimo problematika. *Teisė. Mokslo darbai*. 2007, Nr. 62.

16. KONTAUTAS Tomas. Straipsnis „Laikinoji draudimo apsauga“. Prieiga per internetą:

<<http://www.dbr.lt/index.php?mact=News,cntnt01,print,0&cntnt01articleid=65&cntnt01showtemplate=false&cntnt01returnid=86>>

17. ZAVECKAS Kazimieras. Uberrimae fidei principio turinys draudimo sutartiniuose teisiniuose santykiuose. *Jurisprudencija*, 2007 Nr. 5 (95) p. 83-90

18. ZAVECKAS Kazimieras. Draudimo interesas – pagrindinis teisinių draudimo santykių elementas. *Jurisprudencija*, 2006 Nr. 5 (83) p. 109-115.

19. PILIPAITĖ Rėda. 2006 m. gruodžio 1 d. straipsnis „Komerčių santykių konfidencialumas“. Prieiga per internetą: <www.verslozinios.lt>

Teismų praktika

20. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. liepos 10 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Minestas“ v. UAB „Rialsta“

21. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinių bylų skyriaus 2005 03 21 nutartis civ. b. UAB „Lietuvos draudimas“ v UAB „Virata“, AB „Lietuvos draudimas“ ir kt. Nr. 3K3140/2005

22. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinių bylų skyriaus 2004 03 22 nutartis civ. b. UAB „BTA draudimas“ v UAB „Baltic polis“ Nr. 3K-3-212/2004 m.

23. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinių bylų skyriaus 2008 11 17 nutartis civ. b. UAB „Interselas“ v UAB „IF draudimas“ Nr. 3K-3-518/2008 m.

24. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinių bylų skyriaus 2006 05 03 nutartis civ. b. UAB „PZU Lietuva“ v G. E. Nr. 3K-3-315/2006 m.

25. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinių bylų skyriaus 2004 04 05 nutartis civ. b. UAB „Lindra“ v V. A. Nr. 3K-3-250/2004 m.

26. 2003 m. gegužės 5 d. Lietuvos Aukščiausiojo teismo nutartis civilinėje byloje UAB „Vigidas“ v. UAB DK „Censum“, bylos Nr. 3K-3-546/2003

27. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2000 m. gegužės 3 d. nutartis civilinėje byloje UAB „Pozicija“ v. AB „Lietuvos draudimas“, bylos Nr. 3K-3-486/2000

28. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinių bylų skyriaus 2001 m. birželio 7 d. nutartis civilinėje byloje AB „Lietuvos draudimas“ v. I. Z. N., bylos Nr. 3K-7-397/2001

29. 2009 m. balandžio 6 d. Vilniaus Apygardos teismo nutartyje civ. b. Nr. 2A-379-275/09, UADB „Seesam Lietuva“ vs F.Š.

30. 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo

Kiti šaltiniai

1. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2008 m. metinė ataskaita „Draudimas Lietuvoje“. Vilnius, 2008

2. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos 2007 m. metinė ataskaita „Draudimas Lietuvoje“. Vilnius, 2007.

3. 2005 m. gegužės 13 d. Draudimo brokerių rūmų Visuotiniame susirinkime patvirtintas „Draudimo brokerių profesinės etikos kodeksas“. Prieiga per internetą: <<http://www.dbr.lt/uploads/file/DBR%20etikos%20kodeksas%20050513.pdf>>

4. Financial Services Authority. Treating customers fairly - examples of good and poor practice [interaktyvus] [žiūrėta 2009-09-20]. Prieiga per internetą: <<http://www.fsa.gov.uk/smallfirms/tcf/examples/gii1.shtml>>.

5. A Report for the English and Scottish Law Commissions on the Australian experience of Insurance Law Reform [interaktyvus] [Žiūrėta 2009-07-15]. Prieiga per internetą: <http://www.lawcom.gov.uk/docs/merkin_report.pdf>.

6. Project group „Restatement of European Insurance Contract Law“. Europos draudimo sutarčių teisės darbo grupės interneto tinklapis [interaktyvus]. [Žiūrėta 2009-07-15]. Prieiga per internetą: <<http://www.restatement.info/>>.

7. Europos draudimo ir profesinių pensijų priežiūros institucijų komiteto interaktyvus tinklapis [interaktyvus]. [Žiūrėta 2009-09-20]. Prieiga per internetą: <<http://www.ceiops.org/>>.
8. Tarptautinės draudimo priežiūros institucijų asociacijos interneto tinklapis [interaktyvus]. [Žiūrėta 2009-09-20]. Prieiga per internetą: <<http://www.iaisweb.org/>>.
9. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos derinamų nutarimų projektai [interaktyvus]. [Žiūrėta 2009-09-08]. Prieiga per internetą: <<http://www.dpk.lt/teises.projektai.phtml>>.
10. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos internetiniame tinklapyje nurodyti metodiniai reikalavimai pareiškėjams [interaktyvus]. [Žiūrėta 2009-08-18]. Prieiga per internetą: <<http://www.dpk.lt/firj.gincai4.php>>.
11. Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisijos internetiniame tinklapyje nurodytos įmonės turinčios licencijas draudimo brokerių įmonės veiklai [interaktyvus] [Žiūrėta 2009-05-08]. Prieiga per internetą: <<http://www.dpk.lt/brokeriai.phtml>>.
12. Asmens duomenų valdytojų valstybinis registro interneto tinklapis [interaktyvus]. [Žiūrėta 2009-07-12]. Prieiga per internetą <<http://db.ada.lt/>>.
13. Internetinis tinklapis suteikiantis galimybę apsidrausti visose draudimo kompanijose naudojantis nepriklausomo draudimo tarpininko paslaugomis [interaktyvu] [Žiūrėta 2009-06-07]. Prieiga per internetą: <<http://www.manodraudimas.lt/?gclid=CP-yv-b04Z0CFUGNzAodCxXhNQ>>.
14. Internetinis tinklapis suteikiantis galimybę apsidrausti visose draudimo kompanijose naudojantis nepriklausomo draudimo tarpininko paslaugomis, bei pateikiantis informaciją apie nepriklausomą draudimo tarpininką paslaugomis [interaktyvu] [Žiūrėta 2009-06-07]. Prieiga per internetą: <http://www.manodraudimas.lt/draudimo_brokeris.html>.
15. UAB „RDI grupė“ internetinis tinklapis [interaktyvu] [Žiūrėta 2009-06-07]. Prieiga per internetą: <http://rdi.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=32%3Adraudimo-tarpinink-pareiga-informuoti-klientus&catid=15%3Ateises-traipsniai&Itemid=17&limitstart=8>.
16. Valstybės įmonės „Registrų centras“ interaktyvi paieška juridinių asmenų registre [interaktyvu] [Žiūrėta 2009-04-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.registrucentras.lt/jar/p/>>.

SANTRAUKA

Pagrindiniai žodžiai: Draudimo tarpininkai, priklausomi draudimo tarpininkai, nepriklausomi draudimo tarpininkai, pareiga atskleisti informaciją, interesų konfliktas, sąžiningos analizės principas.

Draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją turinys ir jo reglamentavimas Lietuvos teisinėje sistemoje, pateikia probleminius klausimus dėl interesų konflikto, sąžiningos analizės principo ir skundų, bei ginčų nagrinėjimo dėl draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją pažeidimo. Šiuo darbu siekiama pateikti objektyvią nuomonę dėl šių problemų sprendimo.

Magistro baigiamojo darbo tema aktuali, nes draudimo tarpininkavimas nėra senas ir galias tradicijas turintis reiškinys Lietuvoje, todėl atsižvelgiant į vis svaresnę indėlį padedant klientui pasirinkti draudimo paslaugą, svarbu tinkamai apibrėžti draudimo tarpininkams tenkančias pareigas, informacijos atskleidimo srityje.

Draudimo tarpininkų vaidmuo informacijos valdymo sraute yra reguliuojamas, nustatant tam tikras imperatyvias normas, kurių tinkama ir savalaikė reglamentacija padeda užtikrinti klientų poreikius. Šiuo atžvilgiu labai svarbią vietą užima draudimo tarpininkų pareiga atskleisti informaciją ir jos turinys. Šiame darbe siekiama kuo aiškiau apžvelgti esamas reguliavimo spragas, bei pateikti pasiūlymus kaip įtvirtinti naujus sprendimus padedančius objektyviai reaguoti į susidariusias problemines situacijas.

Darbe pateikiamas informacijos turinys, kuris yra privalomas atskleisti draudimo tarpininkams pagal galiojančius teisės aktus, taip pat atskleidžiami probleminiai klausimai dėl šios pareigos įgyvendinimo. Tinkamas asmens duomenų apsaugos įgyvendinimas, interesų konfliktas, sąžiningos analizės principo įgyvendinimas, skundų ir ginčų nagrinėjimas dėl draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją pažeidimo, tai tik pagrindiniai klausimai verčiantys diskutuoti apie esamą sistemą ir jos funkcionalumą.

Pagrindinė darbo metodika - esamų dokumentų analizė. Draudimo tarpininkų pareigos atskleisti informaciją turinys nagrinėjamos atsižvelgiant į dokumentų teisinio reguliavimo kryptingumą, esamus ir būsimus pakeitimus.

Nors Lietuvoje galiojančiuose teisės aktuose esama draudimo tarpininkų veiklos reguliavimo spragų, tačiau ši tema nėra užmiršta. Atsižvelgiant į Draudimo priežiūros komisijos šioje srityje rengiamus pakeitimus galima tikėtis teigiamų pakeitimų.

SUMMARY**CONTENT OF DUTY OF DISCLOSE FOR INSURANCE INTERMEDIARIES**

Key Words: Insurance intermediaries, duty to disclose information, the conflict of interests, honest analysis principle.

Content of duty of disclose for insurance intermediaries and its legal regulation gives problems with conflicts of interests, honest analysis principle and other mentioned in this masterwork. Main issue for this work is to describe those problems and to give suggestions how to solve them.

The theme of master's work is actual because insurance intermediation isn't old and doesn't have great traditions in Lithuania. Therefore, it is important to analyse duties that are preferred for insurance intermediaries in information revealing theme.

The role in the flush of information is regulated with insurance intermediaries and is established by imperative rules. It is very important to ensure intermediaries' duty to reveal information for this regulation. Therefore, the aim of this work is to find gaps in regulation and to give new options how to solve the problems.

This masterwork is represented as content of information, which is compulsory under current legislation. More attention is required in the protection of personal data, in conflict of interest, in fair analysis of the implementation complaining and disputes. All these themes are discussed in this work and presented as main issues causing the current system and its functionality.

The main working method is the analysis of existing documents. Depending on documents regulatory orientation, on present and future changes, on international communities and other countries experience all documents are overlooked in a broad sense.

It should be noted that the insurance intermediary's duties to disclose information are not forgotten topic in Lithuania. Current law certainly does not regulate properly in this area, but with the latest trends, we can expect a good change in mentioned area.

Every job, which is relevant to analyze in its actual problem, promotes human consciousness, expanding circle of persons who are familiar with the existing problems as well. This work should encourage more attention to the obligation of insurance intermediaries that discloses the information, and the debate what the content should be allowed and how it should be ensured in its implementation.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1

2006 m. per draudimo brokerius išplatintų sutarčių pasiskirstymas

Eil.nr.	Draudimo brokerių įmonė	Dalis*	Draudimo įmonė
1	Draumaista	100%	Baltkums Draudimas
2	Finsaitas	93%	Ergo Lietuva Gyvybės Draudimas
3	Vilnius Ra	92%	Baltkums Draudimas
4	Eksperto kreditų draudimo brokeris	89%	Ifdraudimas
5	Drauseta	87%	Lemantinas
6	DRAUDE	83%	Lemantinas
7	STATYBŲ IR INVESTICIJŲ DRAUDIMAS	80%	PZU Lietuva
8	Makedona	79%	BTA draudimas
9	DRAUKEDA	78%	Baltic Polla
10	Kreditų draudimo brokeris	75%	Coface Austria Kreditversicherung AG filialas
11	Antarja	73%	Baltic Polla
12	Draudimo rūmai	73%	Baltkums Draudimas
13	Klaipsėta	73%	Lemantinas
14	Draudimo koordinacinis centras	70%	Ergo Lietuva
15	ANDP	69%	Ergo Lietuva
16	SANDĖJAS	69%	BTA draudimas
17	Liubertas ir partneriai	69%	Ifdraudimas
18	Spainetos draudimas	68%	Lietuvos draudimas
19	Alyvos žiedas	64%	Baltkums Draudimas
20	Kompena	62%	BTA draudimas
21	BALTO LINK	60%	Ifdraudimas
22	Afirmata	59%	Ergo Lietuva
23	Qanvita	58%	Baltkums Draudimas
24	Amnikos draudimas	56%	Lemantinas
25	Draudimo Inija	54%	Baltic Polla
26	RHEA	53%	BTA draudimas
27	VDB	52%	Ifdraudimas
28	Alexandr Insurance Brokers	50%	Lietuvos draudimas
29	EURO GARANTAS	50%	BTA draudimas
30	BAFPH draudimas	50%	Lietuvos draudimas
31	Divadė	49%	Lemantinas
32	Olvinge	47%	Baltkums Draudimas
33	VIAE NORMA	46%	BTA draudimas
34	Šaurės brokeris	46%	BTA draudimas
35	Rizikos partneriai	45%	Ergo Lietuva
36	Legator	45%	Lemantinas
37	Insura	45%	Baltijos gerantas
38	Efektyvus sprendimas	44%	Baltkums Draudimas
39	APSIDRAUSKIME	43%	Industrijos gerantas
40	Josų spurtas	43%	Ergo Lietuva
41	Elviladė	43%	Baltkums Draudimas
42	Jopada	43%	PZU Lietuva
43	Voltera	42%	Ergo Lietuva
44	Bakmės Pulus	42%	Ifdraudimas
45	NT draudimas	41%	BTA draudimas
46	Lisaandra	41%	Lietuvos draudimas
47	Pamerio draudimas	41%	Baltkums Draudimas
48	Rizikos Cesija	41%	Lietuvos draudimas
49	InBio	41%	Baltkums Draudimas
50	Rytojaus gerantas	40%	PZU Lietuva
51	Bendra	40%	Baltkums Draudimas
52	Raidra	40%	Ifdraudimas
53	E-DRAUDIMAS	39%	Lemantinas
54	ARX CORPORIS	39%	Lemantinas
55	Arlina	39%	Baltic Polla
56	EUROBROKER	38%	Lemantinas
57	Daėtinija	38%	Lemantinas
58	Draudimo variantas	38%	Baltic Polla
59	Hansa draudimo brokeris	38%	Lietuvos draudimas
60	Driežas LT	37%	Seesem Lietuva
61	Socialinės gerantijos	37%	Baltkums Draudimas
62	Rizikos valdymo specialistai	37%	Ifdraudimas
63	Emiridė	37%	Ergo Lietuva
64	Dataksas	37%	REBO Europa
65	Segautė	36%	Lemantinas
66	CITO draudimas	36%	BTA draudimas
67	Drauma	36%	Lietuvos draudimas
68	Draudimo kryptis	36%	Baltijos gerantas
69	Marsh Lietuva	35%	Lietuvos draudimas
70	Draudimo pasaulis	34%	PZU Lietuva
71	Draudlita	34%	Baltkums Draudimas
72	Draudimo efektas	33%	Ergo Lietuva
73	Drauvellita	33%	Lietuvos draudimas
74	Noxale	31%	Ergo Lietuva
75	Corpus A draudimas	31%	BTA draudimas
76	Biznio draudimo brokeris	31%	BTA draudimas
77	Legedra	31%	BTA draudimas
78	Kapitalo draudimo brokeris	30%	Ergo Lietuva
79	Bakmės partneris	29%	Ergo Lietuva
80	Vitapolis	29%	Ifdraudimas
81	Benefita draudimas	29%	BTA draudimas
82	DPB	29%	Lietuvos draudimas
83	Draudina	29%	Ergo Lietuva
84	RDD	28%	BTA draudimas
85	Altes draudimo brokeris	27%	Lietuvos draudimas
86	Esame kartu	27%	Baltkums Draudimas
87	Astrum vitas	27%	Ergo Lietuva
88	Aon Lietuva	27%	Ergo Lietuva
89	Naudra	26%	BTA draudimas
90	Draudimo konsultantų grupė	26%	BTA draudimas
91	Rizikos spektras	25%	Ifdraudimas
92	Euromaksas	25%	BTA draudimas
93	Tvirtų gerantijų grupė	24%	Ergo Lietuva
94	Hokena	24%	Lemantinas
95	NNSA	23%	Industrijos gerantas
96	MAI Lietuva	21%	Ifdraudimas
97	FILLIX	19%	Lemantinas
98	Regula	17%	Seesem Lietuva

* Didžiausia vienos draudimo įmonės dalis sutarčių, sudarytų tarpininkaujant atitinkamai draudimo brokerių įmonei, portfelyje

Priedas Nr. 2

2007 m. per draudimo brokerių įmones išplatintų draudimo sutarčių pasiskirstymas

Eil. nr.	Draudimo brokerių įmonė	Dalis*	Draudimo įmonė
1	Eksporto kreditų draudimo brokeris	98%	If draudimas
2	Alexandr Insurance Brokers	89%	Lietuvos draudimas
3	Finsaltas	89%	Ergo Lietuva Gyvybės Draudimas
4	Arnikos draudimas	86%	If draudimas
5	IIZI	83%	Lamantinas
6	Drausetą	80%	Lamantinas
7	DRAUDĖ	78%	Lamantinas
8	Maksidora	76%	BTA draudimas
9	Klaimseta	75%	Lamantinas
10	ARX CORPORIS	73%	BTA draudimas
11	Afirmata	71%	Ergo Lietuva
12	Hansa draudimo brokeris	71%	Lietuvos draudimas
13	Kreditų draudimo brokeris	69%	Coface Austria Kreditversicherung AG filialas
14	Draudimo koordinacinis centras	69%	Ergo Lietuva
15	Draudimo rūmai	67%	BTA draudimas
16	DRAUKEDA	65%	Baltic Polis
17	Antarija	61%	AAS Gjensidige Baltic Lietuvos filialas
18	Olvinga	61%	BTA draudimas
19	Solidus LT	59%	Ergo Lietuva
20	Investicijų brokeris	59%	SEB VB Gyvybės draudimas
21	EURO GARANTAS	58%	BTA draudimas
22	VIAE NORMA	58%	BTA draudimas
23	Insura	57%	Baltijos garantas
24	RHEA	57%	BTA draudimas
25	Driežas LT	56%	Ergo Lietuva
26	Pamario draudimas	55%	BTA draudimas
27	NT draudimas	54%	BTA draudimas
28	Spainetos draudimas	54%	Lietuvos draudimas
29	Draumasta	54%	Baltikums Draudimas
30	SANĖJAS	54%	BTA draudimas
31	APSIDRAUSKIME	53%	Industrijos garantas
32	Rizikos partneriai	51%	Ergo Lietuva
33	LITLIVE	51%	Ergo Lietuva Gyvybės Draudimas
34	EUROBROKER	51%	Lamantinas
35	Draudimo kryptis	50%	Baltijos garantas
36	Liubartas ir partneriai	48%	AAS Gjensidige Baltic Lietuvos filialas
37	Marsh Lietuva	48%	Lietuvos draudimas
38	Noxale	46%	Ergo Lietuva
39	Esame kartu	45%	BTA draudimas
40	Legator	45%	Lamantinas
41	Draudimo pasaulis	45%	BTA draudimas
42	Kompensa	45%	BTA draudimas
43	Draudimo linija	44%	AAS Gjensidige Baltic Lietuvos filialas
44	BAFPH draudimas	43%	Lietuvos draudimas
45	Voltera	42%	Ergo Lietuva
46	Raidra	42%	If draudimas
47	Draudimo efektas	42%	Ergo Lietuva
48	Altas draudimo brokeris	42%	Ergo Lietuva
49	Rizikos Cesija	41%	Lietuvos draudimas
50	Draudimo variantas	40%	BTA draudimas
51	Jūsų spurtas	40%	Ergo Lietuva
52	BALTO LINK	40%	If draudimas
53	Biznio draudimo brokeris	39%	BTA draudimas
54	Colemont draudimo brokeris	39%	Lietuvos draudimas
55	Astrum vitae	39%	AAS Gjensidige Baltic Lietuvos filialas
56	Sėkmės Pulas	39%	If draudimas
57	Arlina	38%	AAS Gjensidige Baltic Lietuvos filialas
58	RDD	38%	BTA draudimas
59	Divadis	38%	Lamantinas
60	Lisandra	37%	Lietuvos draudimas
61	Destinija	36%	Lamantinas
62	Emiridė	36%	Ergo Lietuva
63	Kapitalo draudimo brokeris	36%	Ergo Lietuva
64	Sėkmės partneris	35%	Ergo Lietuva
65	CITO draudimas	35%	Ergo Lietuva
66	Drauvelita	34%	Lietuvos draudimas
67	Naudra	34%	BTA draudimas
68	Lagedra	33%	BTA draudimas
69	Vitapolis	33%	Lietuvos draudimas

70	Draudlita	33%	BTA draudimas
71	Draudina	32%	Ergo Lietuva
72	Elviladė	31%	AAS Gjensidige Baltic Lietuvos filialas
73	Sagauta	31%	If draudimas
74	AMBER GARANTAS	31%	BTA draudimas
75	Šiaurės brokeris	30%	Seesam Lietuva
76	DPB	30%	BTA draudimas
77	Jopada	30%	PZU Lietuva
78	STATYBŲ IR INVESTICIJŲ DRAUDIMAS	30%	Lietuvos draudimas
79	Rytojaus garantas	30%	PZU Lietuva
80	Efektyvus sprendimas	28%	BTA draudimas
81	Rizikos valdymo specialistai	28%	BTA draudimas
82	Regula	28%	Ergo Lietuva
83	Alyvos žiedas	28%	Industrijos garantas
84	Euromaksas	27%	BTA draudimas
85	Drausma	27%	Lietuvos draudimas
86	NNSA	26%	Lietuvos draudimas
87	Dataksas	26%	BTA draudimas
88	Corpus A draudimas	26%	BTA draudimas
89	Tvirtų garantijų grupė	25%	Ergo Lietuva
90	Aon Lietuva	25%	Lietuvos draudimas
91	Socialinės garantijos	25%	BTA draudimas
92	Rinkos spektras	24%	If draudimas
93	MAI Lietuva	21%	Lietuvos draudimas
94	Hokena	20%	Lamantinas
95	InBro	20%	BTA draudimas
96	Benefita draudimas	19%	AAS Gjensidige Baltic Lietuvos filialas
97	FILLIX	19%	Ergo Lietuva
98	Serdra	19%	Industrijos garantas
99	FT Broker	18%	PZU Lietuva

* didžiausia vieno draudimo (monės dalis draudimo sutarčių, sudarytų tarpininkaujant atitinkamai draudimo brokerių (monei, portfelyje)

Priedas Nr. 3

2008 m. per draudimo brokerių įmones išplatintų draudimo sutarčių pasiskirstymas

Eil. nr	Draudimo brokerių įmonė	Dalis*	Draudimo įmonė
1	Eksporto kreditų draudimo brokeris	97%	If draudimas
2	Alexandr Insurance Brokers	89%	Lietuvos draudimas
3	DRAUKEDA	84%	AAS "Gjensidige Baltic" Lietuvos filialas
4	Finsaltas	82%	Ergo Lietuva
5	Draudimo rūmai	81%	BTA draudimas
6	Afirmata	78%	Ergo Lietuva
7	ARX CORPORIS	77%	BTA draudimas
8	Klaimseta	76%	Lamantinas
9	Swedbank draudimo brokeris	73%	Lietuvos draudimas
10	Olvirga	72%	BTA draudimas
11	Drauseta	71%	Lamantinas
12	Kreditų draudimo brokeris	68%	Coface Austria Kreditversicherung AG filialas
13	RHEA	65%	BTA draudimas
14	Spainetos draudimas	62%	Lietuvos draudimas
15	Maksidora	60%	BTA draudimas
16	BAFPH draudimas	59%	Lietuvos draudimas
17	STATYBŲ IR INVESTICIJŲ DRAUDIMAS	58%	Lietuvos draudimas
18	Draudimo koordinacinis centras	56%	Ergo Lietuva
19	Rizikos partneriai	55%	Ergo Lietuva
20	Rizikos Cesija	54%	Lietuvos draudimas
21	IIZI	54%	Lamantinas
22	Alyvos žiedas	54%	BTA draudimas
23	Legator	53%	Lamantinas
24	DRAUDĖ	53%	Lamantinas
25	Pamario draudimas	52%	BTA draudimas
26	GERDRAUDA	52%	AAS "Gjensidige Baltic" Lietuvos filialas
27	NT draudimas	51%	BTA draudimas
28	EURO GARANTAS	51%	BTA draudimas
29	APSIDRAUSKIME	48%	BTA draudimas
30	Marsh Lietuva	47%	Lietuvos draudimas
31	Divadis	46%	Lamantinas
32	Antarija	44%	AAS "Gjensidige Baltic" Lietuvos filialas
33	Draumasta	44%	Ergo Lietuva
34	Arlina	43%	AAS "Gjensidige Baltic" Lietuvos filialas
35	Raidra	43%	If draudimas
36	Draudimo kryptis	42%	AAS "Gjensidige Baltic" Lietuvos filialas
37	Dataksas	42%	Megaruss-D (Rusija)
38	Draudimo pasaulis	42%	BTA draudimas
39	Jūsų spurtas	41%	Ergo Lietuva
40	Biznio draudimo brokeris	40%	BTA draudimas
41	Elviladė	38%	AAS "Gjensidige Baltic" Lietuvos filialas
42	Kompensa	38%	BTA draudimas
43	SANĖJAS	38%	BTA draudimas
44	Voltera	36%	Ergo Lietuva
45	Esame kartu	36%	BTA draudimas
46	Rytojaus garantas	36%	PZU Lietuva
47	Solidus LT	36%	BTA draudimas
48	Naudra	35%	BTA draudimas
49	Draudimo efektas	35%	Ergo Lietuva
50	Colemont draudimo brokeris	34%	Ergo Lietuva
51	CITO draudimas	34%	Ergo Lietuva
52	AMBER GARANTAS	33%	BTA draudimas
53	Emiridė	33%	Ergo Lietuva
54	Euromaksas	33%	BTA draudimas
55	LITLIVE	33%	Ergo Lietuva
56	Vitapolis	33%	Lietuvos draudimas
57	Drauvelita	33%	Lietuvos draudimas
58	Lisandra	33%	Lietuvos draudimas
59	NNSA	32%	Lietuvos draudimas
60	Kapitalo draudimo brokeris*	32%	Ergo Lietuva
61	Altas draudimo brokeris	32%	Lietuvos draudimas
62	Destinija	32%	Lamantinas
63	BALTO LINK	32%	If draudimas
64	Sėkmės partneris	32%	Ergo Lietuva

65	Efektyvus sprendimas	32%	BTA draudimas
66	Corpus A draudimas	32%	PZU Lietuva
67	Sėkmės Pulas	31%	If draudimas
68	RDD	31%	BTA draudimas
69	Jopada	31%	PZU Lietuva
70	BON LIFE LT	31%	PZU Lietuva
71	Draudimo variantas	30%	BTA draudimas
72	DPB	30%	BTA draudimas
73	Socialinės garantijos	30%	BTA draudimas
74	Liubartas ir partneriai	30%	RESO Europa
75	INSURANCE BROKERS GROUP	30%	BTA draudimas
76	Draudina	29%	Lietuvos draudimas
77	Drausma	29%	Lietuvos draudimas
78	Driežas LT	29%	Lietuvos draudimas
79	Aon Lietuva	28%	Lietuvos draudimas
80	Rizikos valdymo specialistai	28%	Ergo Lietuva
81	Investicijų brokeris	28%	RESO Europa
82	Šiaurės brokeris	28%	PZU Lietuva
83	Astrum vitae	27%	BTA draudimas
84	Serdra	27%	Ergo Lietuva
85	EUROBROKER	27%	Ergo Lietuva
86	Tvirtų garantijų grupė	26%	Ergo Lietuva
87	Draudlita	23%	BTA draudimas
88	Hokena	23%	Lamantinas
89	MAI Lietuva	23%	If draudimas
90	Sagauta	22%	If draudimas
91	Lagedra	22%	BTA draudimas
92	Rinkos spektras	20%	Lietuvos draudimas
93	Benefita draudimas	20%	BTA draudimas
94	FILLIX	19%	Ergo Lietuva
95	FT Broker	18%	Lietuvos draudimas

* didžiausia vienos draudimo įmonės dalis draudimo sutarčių, sudarytų tarpininkaujant atitinkamai draudimo brokerių įmonei, portfelyje